ҚИШЛОҚ ҲАҚИҚАТИ

1993 йил 28 август
ШАНБА
№ 100 (5.541).
СОТУВДА ЭРКИН НАРХДА.

Ўзбекистон Республикаси ижтимоий-сиёсий газетаси • 1974 йил 1 январдан чиқа бошлаган

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ МУСТАҚИЛЛИГИ КУНИНИНГ ИККИ ЙИЛЛИГИ ОЛДИДАН

Хонқа туманидаги Шароф Рашидов номли жамоа хўжалиги заршунослари бу йил 1368 гектар ерда ғўза парваришлашмоқда. Уларнинг нияти ушбу майдонларнинг ҳар гектаридан 28 центнердан хирмон кўтариш. Миришкорлар эзгу мақсад йўлида ўз билим, тажрибаларини ишга солиб, мардонавор меҳнат қилишяпти. Шунинг учун ғўзалар шиғил-шиғил кўсак туккан.

Хўжаликнинг Исмоил Эгамов бошлиқ бригадаси даласида бўлган киши уларнинг омилкорлигига тасанно айтади. Ҳалол тер тўкиб, ўсимликни намунали парваришлаган уста деҳқонлар даласида дастлаб ҳосил бўлган кўсаклар очила бошлади.

Яқинда бригада далаларида бўлган мутахассислар бу ерда мўл ва эртаки ҳосил етилганлигини таъкидлаб, гектар бошига режадаги 28,5 центнер ўрнига бемалол 35 центнердан оқ олтин териб олиш мумкинлигини айтишди.

СУРАТДА: пудратчи Дилфуза Бекчонова, хўжалик бошқаруви раиси Коммунист Ражабов, пудратчи Қосимбой Бекчонов ва бригада саркори Исмоил Эгамовлар чаноқлардан тошиб турган лўппи пахтани кўздан кечиришяпти.

Ж. ҚОЗОҚОВ олган сурат.

МИРИШКОРЛАР БЕЛЛАШУВИ

Норин туманидаги «Пахтакор» жамоа хўжалигининг Абдураҳмон Ҳайдаров бошлиқ юқори ҳосилли бригадаси аъзолари ғўза парваришида пешқадам. Жорий йилда 110 гектар ернинг ҳар гектаридан 40 центнердан оширйб хирмон кўтариш ниятида августнинг ҳар дамини ғанимат билган жамоа аъзолари ҳосилга ҳосил қўшиш пайидан бўлишяпти.

— Бригадамиз ерлари адирликларга жойлашган, — дейди А. Ҳайдаров. — Шу боис асосан насосларда суғорамиз. Мўл ҳосил етиштириш осон кечмаяпти. 20 гектар ерда қолоқ, кечки ғўза бор. Ҳозир ана шу майдонлардаги ўсимликни ҳам олдингилари қаторига етказиб олишга интиляпмиз.

Республикамиз истиқлолининг икки йиллиги шарафига бошланган меҳнат беллашувида бригаданинг Неъматжон Тожибоев, Мирзабой Камолов, Ваҳобжон Бойматов, Умматали Маҳмудов, Собирахон Раҳмонова каби миришкорлари фаол қатнашяптилар. Ҳозир олди ғўзаларда 10—12 тадан бўлиқ кўсак, кўплаб гул, шона санаш мумкин.

Илғор жамоа бу йилги мураккаб об-ҳаво шароитини ҳисобга олиб парваришни 15 сентябргача давом эттиришга қарор қилган.

А. ҚОРАБОЕВ,
«Қишлоқ ҳақиқати» мухбири.

ПРЕЗИДЕНТНИНГ ҚОЗОҒИСТОНГА ТАШРИФИ

26 август куни Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов Қозоғистоннинг Кўкчатов вилоятига жўнаб кетди.

— Кўкчатов — энг кўп ғалла етиштирадиган вилоятлардан бири. Бизнинг бу ерда Қозоғистон Президенти Нурсултон Назарбоев билан ғалла, гўшт, сут маҳсулотлари масаласида олиб борадиган музокараларимиз иқтисодий ҳамкорлигимизни янада кенгайтиришга хизмат қилади деган умиддаман, — деди Ўзбекистон Президенти аэропортда мухбирларнинг саволларига жавоб бера туриб.

Ўзбекистон Президентини Республика Олий Кенгашининг раиси Ш. Йўлдошев, Бош вазир А. Муталов, Президентнинг давлат маслаҳатчилари М. Умурзоқов ва Т. Алимов, ташқи ишлар вазири С. Саидқосимов, Тошкент шаҳар ҳокими А. Фозилбеков ҳамда бошқа расмий кишилар кузатиб қолдилар.

(ЎзА).

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА

Муҳтарам Президент!

Ўзбекистон Республикасининг мустақиллиги кунида Сизни ва Сиз орқали меҳнатсевар ўзбек халқини қутлуғ байрам билан табриклаймиз!

Ўзбекистон халқининг озодликка чиққанига энди икки йил бўлди. Ўзбекистон улуғ имконлари бор мамлакат. Уларни амалга оширишга вақт ва тинчлик керак. Китобларингизнинг бирида: «Ўзбеклар ўзига ишона бошлади» деб ёзгансиз. Агар ўзбек ўзлигига ишонса, бу албатта, тараққиётга олиб боради.

Биз шу кунларда Тошкент билан биродар Сиэтлдаги Вашингтон университетида ўзбек тили ва адабиётини ўрганяпмиз. Ўзбек халқининг тарихи, маданияти билан танишяпмиз. Ҳар биримизнинг дилимизда халқингиз билан дўст бўлиш истаги бор. Келажакда ўзбеклар ҳақида асарлар, илмий ишлар ёзиш, ўзбек адабиётидан таржималар қилиш ниятимиз бор. «Яхши ният — ярим давлат», — дейдилар.

Қадимги диёрингиздаги байрам шодлигини ҳис қила оламиз. Қалбимиз, яхши ниятларимиз Сиз ва халқингиз билан бирга.

Чуқур эҳтиром ила,

Сиэтл шаҳридаги Вашингтон университетининг Ўрта Осиё тиллари ва маданиятини ўрганиш бўйича ёзги программалари ўқитувчилари ва талабалари:

Илза СИРТАУТАС,
профессор, ёзги программалар раиси;

Грег СЕЛЕСТОН,
Сиэтлдаги Вашингтон университетининг аспиранти;

Жил ХАТЧИНГС,
Массачусетс штатидаги Брандайс университети талабаси;

Кили ЛАНГ,
Иллинойс университети аспиранти;

Лора АДАМС,
Берклидаги Калифорния университети аспиранти;

Том БАРКОСКИ,
Массачусетс университети ходими;

Жасон НЭНДРИКС,
Вашингтон университети талабаси;

Моника ШЕПЕРГ,
Техас университети аспиранти;

Шон РОБЕРТС,
Жанубий Калифорния университети аспиранти.

1993 йил, 10 август.
Америка Қўшма Штатлари, Вашингтон штати, Сиэтл шаҳри.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ КЕНГАШИДА СУҲБАТ

Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг Раиси Ш. Йўлдошев 26 август куни Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг Ўзбекистондаги доимий вакили Холид Маликни унинг илтимосига биноан қабул қилди.

Дўстона вазиятда ўтган суҳбат чоғида томонлар Ўзбекистонда солиқ сиёсатини такомиллаштириш, республиканинг ахборот таъминотини яхшилаш ҳамда Марказий Осиё минтақасида зиддиятларнинг олдини олишга қаратилган дипломатия мавқеини кучайтириш масалаларида, Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши билан БМТнинг тегишли бўлинмалари ўртасида ҳамкорлик ўрнатиш ва ривожлантириш юзасидан, шунингдек, қонун ҳужжатларини ишлаб чиқишда қўмиталарга ёрдам кўрсатиш учун БМТ ваколатхонаси билан парламент қўмиталари ўртасида янада жипсроқ алоқа ўрнатиш йўллари тўғрисида фикрлашиб олдилар.

СЎЗИДА УСТИВОР

Шу кунларда ўзлигимиз, қадриятларимизни танитган истиқлолнинг икки йиллигини муносиб кутиб олиш учун тараддуд ҳар қачонгидан кучайган. Президентимизнинг дадиллиги, қатъий саъй-ҳаракати билан Ўзбекистон дунёга юз тутмоқда. Деҳқончасига айтганда, елкамизга офтоб тегаётир.

Бутун умрим деҳқончилик билан ўтаяпти. Иш фаолиятимда тармоқ маданиятини ривожлантиришга ҳаракат қилдим. Аммо ҳозирдагидек деҳқон меҳнатининг қадрланаётганлигини кўрганим йўқ. Шу боис ҳам деҳқонга ҳақиқий эркинлик берган истиқлолга шукроналар айтаман.

Бу йил ҳам табиат деҳқонларни қайта-қайта синовдан ўтказди. Табиий офат оқибатида кўплаб майдонлар зарарланди. Лекин ҳақиқий миришкор пахтакор буларни баҳона қилмайди. Ўз олдига мақсад қўйдими, ҳар қандай шароитда ҳам унинг уддасидан чиқади. Фақат тадбиркорлик, ташаббускорлик, қийинчиликлардан қўрқмасликкина кўзлаган мақсадга етказади.

Қишлоқ хўжалигида раҳбарлар ва мутахассислар мақсади муштарак бўлгандагина ҳар қандай шароитда ҳам мўл ҳосил етиштириш мумкин. Ҳозирги тиғиз дамларда ғўза ораламаган деҳқон ютқазади. Ёзнинг жазирама офтоби заминни ҳам, деҳқонни ҳам тоблантиради.

Хўжаликда минг гектар майдонда ғўза ўстирилаяпти. Бу йилги мўлжал ҳар гектар ердан 31 центнердан хирмон кўтаришдир. Бунга пухта замин яратилаяпти. Ҳар туп ғўзада 11—15 тадан кўсак ва кўплаб шона ҳамда гул бор. Агротехник тадбирларни вақтида ўтказмоқдамиз. Чеканка 3—4 кунда тугалланди. Ғўза иссиқсевар ўсимлик. Эгат оралаб, унинг кўксини очиш керак. Лекин культивация чоғида ниҳоятда эҳтиёткорлик билан ҳаракат қилиш лозим. Ҳосил тугунчалари тўкилиб, зарарланмасин. Пахтанинг харид нархи ошганлиги, режадан ортиқча ва режадаги ҳосилнинг 20 фоизи хўжаликлар ихтиёрида қолиши ҳозирги иқтисодий қийинчилик шароитида деҳқонларимизни ижтимоий ҳимоялашда муҳим аҳамият касб этмоқда.

Сарфланган ҳар бир сўмнинг берадиган самарасини аниқ ҳисоб-китоб қилган ҳолда иш олиб боряпмиз. Олимжон Холхўжаев, Режабхон Турғунов, Турсунали Ҳайитов каби тадбиркор бригада бошлиқлари олиб бораётган ишлардан тўла қониқиш ҳосил қиласиз. Хўжалигимиз миришкорлари бу йил мустақил Ўзбекистонимиз хирмонига камида 3,5 минг тонна юқори сифатли пахта топширадилар.

Э. МАТИСАЕВ,
Қува районидаги «Гулистон» жамоа хўжалиги бош агрономи.

ДЕПУТАТЛАР БИЛАН УЧРАШУВ

Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг сессияси арафасида Наманган вилояти ҳокимлигида халқ депутатлари, туманлар ҳокимлари билан учрашув бўлиб ўтди.

Учрашувни вилоят ҳокими Б. Рапиғалиев очди. Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг биринчи ўринбосари И. Жўрабеков учрашув қатнашчилари ҳузурида сўзга чиқиб, республикани ижтимоий-иқтисодий ривожлантиришни жадаллаштириш юзасидан ҳукумат амалга ошираётган чоралар, эришилган ютуқлар,ҳал этиш лозим бўлган муаммолар ҳақида гапирди. У республика Олий Кенгаши муҳокамасига киритилаётган масалаларга тўхталиб ўтди.

Учрашувда сўзга чиққан кишилар республика раҳбарияти ўтказаётган ташқи ва ички сиёсатни тўла маъқулладилар, сессия муҳокамасига киритилган масалаларнинг муҳимлигини таъкидладилар. Улар сессияда қабул қилинадиган қонунлар лойиҳалари ҳақида ўз фикрларини айтдилар.

Учрашувда Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши раисининг ўринбосари Б. Бугров, Ўзбекистон конституцияси назорат комитетининг раиси Ш. Ўразаев, республика бош прокурори Б. Мустафоев иштирок этдилар.

(ЎзА).

БУЮК ХАЛҚ БУЮК ФАРЗАНДЛАРНИ ВОЯГА ЕТКАЗАДИ

ПРЕЗИДЕНТГА МАКТУБЛАР

Ўзбекистоннинг ҳамма фасли ҳам гўзал. Аммо, куз фасли алоҳида ажралиб туради. Табиат олтин либосини кийган, пишиқчилик авжига чиққан бу фаслнинг дастлабки кунида халқимиз ўз республикаси мустақиллигини байрам қилади.

Хўш, мустақиллигимизнинг икки йиллик байрамига қандай совғалар билан келдик? Халқ хўжалигидаги, ишлаб чиқаришдаги ютуқларга, халқ турмушининг фаровонлаша боришига қандай эришяпмиз?

Бу саволларга лўнда қилиб: «Байрамга энг катта совғамиз — юртимиздаги тинчлик-осойишталик, турмушнинг фаровонлиги, бунга эса, Президент Ислом Каримов олиб бораётган одилона сиёсат туфайли эришдик», деб жавоб бериш мумкин.

Юртбошимиз номига ҳар куни келиб турган минглаб миннатдорчилик хатлари бу фикрни исботлайди. Муқаддас байрамимиз арафасида эса, бундай хатлар оқими кўпайгандан-кўпайиб боряпти.

Мана, ўша хатларнинг денгиздан бир томчи тариқасидаги намуналари билан танишинг:

«Оиламиз номидан Сизни ва бутун Ўзбекистон халқини чин юракдан табриклайман, — деб ёзади Сирдарё вилояти, Мирзаобод туманида истиқомат қилувчи ўқитувчи Олтинбек Раҳмонов.— Бизнинг бахтимизга ҳамиша соғу саломат бўлинг!».

Самарқанд вилояти, Нарпай туманида истиқомат қилувчи фермерлар Эрмурод Ниёзов, Нормурод Раҳмонов ва Муродилла Сайдуллаев эса мана бундай мактуб йўллашибди: «Сизни мустақиллик байрамининг икки йиллиги билан чин юракдан табриклаймиз. Ўзбекистонда яшаётган халқлар бахтига Сиздек нурли, меҳрли, шафқатли инсон борлигидан беҳад хурсандмиз. Сизга Худодан узоқ умр ва куч-қувват тилаймиз».

Бекобод шаҳрида истиқомат қилаётган металлург, Ўзбекистон металлургия заводининг ишчиси Қодирали Субҳоновнинг ҳаяжон тўла мактубидан кичик бир парча: «Азиз юртбошимиз Ислом Каримов. Мен металлурглар номидан Сизни қутлуғ байрам билан табриклайман, соғлиқ, омонлик тилайман».

Мустақиллигимизнинг келажаги ёш авлод қўлида. Демак, биз уни мустақиллигимиз тақдирини ишонадиган қилиб тарбиялашимиз лозим. Юқорида ана шундай тарбиячилардан бирининг хатидан парча келтирилган эди. Мана, ёш авлод тарбиясидек масъулиятли вазифани шараф билан адо этаётган яна бир муаллимнинг дил сўзлари:

«Ҳурматли Ислом Абдуғаниевич, — деб ёзади хоразмлик ўқитувчи Аҳмад Рўзиматов, — Сиз асос солган, Сиз эълон қилган мустақиллик халқимизга, келгуси авлодларга бахт келтиришига ҳеч шубҳа йўқ. Қисқа вақт ичида мамлакатимизни 150 дан ортиқ давлат тан олди. Шу эмасми Сизнинг буюклигингиз! Ўзбекистон халқи бахтига, тинчлик, дўстлик, биродарликни истайдиган бошқа халқлар бахтига соғ-омон бўлинг!».

Республикамизда халқ турмушининг бошқа республикалардагидан кескин фарқ қилиши юртимизда тинчлик, тотувликнинг барқарорлиги билан бевосита боғлиқ. Президентимиз нафақат республикамизда, балки бутун минтақада тинчлик-осойишталикнинг барқарор бўлиши учун куч-ғайратини аямаяпти. Юртбошимизнинг Тожикистондаги вазият хусусидаги саъй-ҳаракатлари барчага маълум. Тожикистон халқи ҳам бундай фидойиларча ишлари учун Президентимиздан миннатдорлигини ҳар доим изҳор қилиб келмоқда. Мана, Тожикистондаги ўзбек жамиятининг раиси Қурбон Саттоҳовдан келган хатдан бир парча:

«Тожикистонда яшовчи бир ярим миллион ўзбекнинг иродасини ифода этувчи ўзбек жамияти бошқаруви номидан Сизни, муҳтарам Ислом Абдуғаниевич, Сизнинг сиймоингизда бутун Ўзбекистон халқини буюк истиқлол байрами билан табриклашга ижозат бергайсиз. Ҳур Ўзбекистоннинг жаҳон ҳамжамияти орасида обрўси ва нуфузи тобора ошиб бораётганидан, энг муҳими, халқингиз тинч, осуда яшаб, меҳнат қилишига омил бўлаётган барқарор ички ва ташқи сиёсатингиздан беҳад хурсандмиз. Ҳеч бир муболағасиз айтиш мумкинки, жафокаш Тожикистондаги биродаркушлик уруши олови сўндирилишида Сизнинг саъй-ҳаракатингиз беназир бўлди. Аждодлари юзлаб йиллар шу сарзаминда яшаб келган ўзбеклар пароканда бўлиб кетишдан асралдилар, тожик миллатининг мавжудлиги ҳам сақлаб қолинди.

Сизга, ҳурматли Ислом ака, ўз юртингизнинг осойишталигини таъминлаганингиз, бизнинг жумҳуриятимиз ўртаасрчилик жаҳолати исканжасига тушиб қолишининг олдини олишга қўшган ҳиссангиз, очарчилик таҳдид сола бошлаган энг оғир, даҳшатли дамларда берилган инсонпарварлик ёрдамингиз учун Тожикистоннинг миннатдор ўзбек аҳолиси таъзим бажо келтиради. Демократик, ҳуқуқий, дунёвий давлат барпо этишнинг сизлар танлаган йўли ҳаммамиз учун муқаддас Ўзбекистонимизнинг оз фурсатда дунёнинг етакчи мамлакатлари қаторидан ўрин олишини таъминлашига имонимиз комилдир.

Юртингиз обод, элингиз шод, фаровон бўлиши учун сарфлаётган кучингизга куч, умрингизга умр қўшилаверсин. Буюк халқ буюк фарзандларни вояга етказади. Буюк фарзандлар халқини ўзининг улкан ишлари билан улуғлайверади».

Республикамизда аҳолини, айниқса, унинг кам таъминланган қисмини, шунингдек, нафақахўрлар ва меҳнат ногиронларини ижтимоий ҳимоя қилиш бўйича олиб борилаётган ишлар ҳам ҳамманинг кўз ўнгида турибди. Мана бу миннатдорлик хатлари аҳолининг ана шу табақаси намояндаларидан келган:

«Ҳурматли Ислом Абдуғаниевич, — деб ёзади асакалик биринчи меҳнат ногирони Таваккал Раҳмонов, — мен Сизни Ўзбекистон мустақиллик кунининг икки йиллик улкан байрами билан табриклайман. Ички ва ташқи сиёсатингизни бундан буён ҳам шу тарзда олиб боришингиз учун Сизга Оллоҳдан соғлиқ тилайман. Биздек ногиронларга қилаётган ғамхўрлигингиз учун миннатдорчилик билдираман».

Тошкентлик нафақахўр Неъмат Аҳмедов Президентимизни байрам билан қизғин табриклагач, унга мана бундай тилаклар билдиради: «сиҳат-саломатлик, оилавий бахт, ишларингизда, келгусидаги режаларингизнинг амалга ошишида муваффақият тилайман! Мартабангиз янада улуғ бўлсин! Халқимизнинг бахтлик-саодатлик бўлиши, мустақил давлатимизда осойишталик ва тинчлик ҳамиша барқарор бўлиши учун Сизга узоқ умр, омад тилайман! Худо ёр, пирлар мададкор бўлсин».

Мана бу мактублар эса, доимо юртга омонлик, фарзандларга камол тилаб қўлларини фотиҳага очадиган «тилларида дуо кексалар»дан келган.

Фарғоналик 94 ёшли Ҳавобуви аянинг набираси у кишининг дил сўзларини ёзиб юборибди: «Ассалому алайкум, азиз Ислом ака, гўзал Фарғона водийсининг Қармоқ қишлоғи аҳолисидан Сизга қизғин салом йўллаймиз. Мен энам бўлмиш 94 ёшли Ҳавобуви илтимосларини бажариб, мустақилликнинг икки йиллик тўйи муносабати билан у кишининг қалбларидан қайнаб чиққан дил сўзларини ёзиб юборяпман... Ушбуни фақат энамнинггина эмас, бутун Ўзбекистон халқининг миннатдорчилик изҳорлари, деб ўйлайман ва Сизга мустаҳкам соғлиқ ва узоқ умр тилаб қоламан».

«Мен ҳозирда 95 ёшга кирган бўлсам-да, истиқлол туфайли 95 кунлик инсон каби беғубордурман, — деб ёзади бувайдалик 95 ёшли бошқа бир онахон. — Оллоҳ таолло сиздек фидойи инсонни доимо ўзининг порлоқ нури билан эъзозласин. Пайғамбаримиз Муҳаммад Саллаллоҳу алайҳи Васаллам Ислом дини учун қилаётган ишларингизда доимо Сизга мададкор бўлсинлар, оилангиз ва фарзандларингизнинг орзусини кўринг, биздек инсонларнинг қадрига етиб, меҳр-мурувватингизни аямаётганингиз учун ҳамиша босган изингиз олтинга тўлсин, бахтимизга 100 ёшгача саломат бўлинг, ҳеч қачон кўнглингизга ғубор йиғилмасин».

Тошкентлик отахон Аҳмаджон Одилов Президентга мурожаат қилар экан, ўзининг ҳаёти лавҳаларини ҳам баён этади. Келинг, отахоннинг мактубини қўлга олайлик:

«Ҳурматли ўғлим Исломжон! Мен отангиз тенги мўйсафид Одил ўғли Аҳмаджонман. Ёшим 85 да, 1000 ойнинг юзини кўряпман, 6 ўғлим, бир қизим, 31 набирам, 27 абирам бор.

Сал кам бир асрлик ҳаётим мобайнида борликни ҳам, йўқликни ҳам кўрдим. Улуғ Ватан урушида қатнашганман, 53 йиллик иш стажига эгаман. Унинг 43 йилини Тошкент шаҳридаги 3-нон-кондитер маҳсулотлари комбинатида тўплаганман. Ҳар қандай шароитда сидқидилдан ишлаб, эл корига ярашга, покиза яшашга интилдим ва кам бўлмадим: нишонлар, фахрий ёрлиқлар, ташаккурномалар олдим. Энг муҳими — эл орасида обрў-эътибор топдим.

Фарзандларимни ҳам меҳнатсевар, одобли ва камтар қилиб тарбияладим. Бугун уларнинг ҳаммаси юртимиз хизматида.

Бошқа республикалардагига қараганда биз тўкин яшаяпмиз, турмушимиз ёмон эмас, юртимиз осойишта. Оллоҳга минг қатла шукрлар бўлсин. Буларнинг ҳаммаси, аввало, Сиз олиб бораётган одилона сиёсатнинг, эл-юрт ташвишида чиқарган фармони олийларингизнинг мевасидир. Бу хайрли ишда Сизга ҳамиша худо мададкор бўлсин, ўғлим! Биз қариялар эса доимо дуои жонингизни қиламиз, яратган эгамдан Сизга соғлиғу бардамлик сўраймиз!».

«Олтин олма — дуо ол», дейди доно халқимиз. Президентимиз номига оқиб келаётган хатлардан юқорида айтилганидек, денгиздан бир томчи мисоли олинган бу парчалар халқимизнинг ўз Президенти, унинг олиб бораётган ишларига муносабатини кўрсатиб турибди.

(ЎзА).

Ўзбекистон Республикаси мустақиллик кунининг икки йиллик тўйига

ИҚТИСОДИЙ ИСЛОҲОТ ШАРОФАТИ

Ислоҳотдан мақсад халқ турмуш даражасини юксалтиришдир.

И. А. КАРИМОВ.

Ҳозир Ўзбекистон иқтисодий тараққиётида янги босқич—туб ўзгаришлар даври бошланмоқда. Бозор муносабатларига ўтиш давларининг ўзига хос тамойиллари ишлаб чиқилмоқда. Марказий Осиё давлатлари ҳамда Россияда юз бераётган воқеалар мамлакатимиз аҳолисини ижтимоий ҳимоялаш масаласига янада кўпроқ эътибор беришни тақозо этмоқда.

Мустақил ватанимизнинг истиқболи, гуллаб-яшнаши ва халқнинг турмуш даражасини кўтариш аввало қишлоқ хўжалигини тараққий эттиришга боғлиқ. Чунки аҳолининг асосий қисми қишлоқда яшаб, меҳнат қилади. Президентимиз Ислом Абдуғаниевич Каримов таъкидлаганидек, қишлоқ хўжалиги миллий бойлигимизнинг муҳим манбаи, халқимиз фаровон ҳаётини, Ўзбекистонимиз тараққиётини таъминлайдиган муҳим тармоқдир.

Қишлоқларни ободонлаштириш, уй-жой қурилиши, томорқа бериш, аҳолини ичимлик суви ва табиий газ билан таъминлаш тадбирлари қатъият билан амалга ошириляпти. Тадбиркорлик ишларига кенг йўл очилди. Бу ғамхўрликлардан руҳланган қишлоқ меҳнаткашлари ҳар қандай шароитда ҳам мўл-кўл пахта, дон, мева, сабзавот, гўшт, сут ва бошқа маҳсулотлар етиштириш учун фидойилик кўрсатмоқдалар.

Қишлоқ хўжалигида иқтисодий ислоҳотни ўтказишдан мақсад жамоа ва давлат хўжаликларини иш юритишнинг нодавлат формасига ўтказиш, чорва фермаларини ҳусусийлаштиришдан иборат. Ерга ва бошқа асосий воситаларга эгалик қилиш ҳиссиётини ўзгартириб, маҳсулот ишлаб чиқаришни кўпайтириб аҳолини озиқ-овқат маҳсулотларига бўлган талабини қондиришдир. Ислоҳот яна шунинг учун керакки, ер ўз эгасини топмаганида унда экилаётган турли қишлоқ хўжалик экинлари ҳосилдорлиги узоқ йиллар мобайнида кўтарилмай келди. Айниқса, ғалла, сабзавот, мева, картошка ва бошқа хил экинлар ҳосилдорлиги. дунёнинг бошқа регионларидагига нисбатан пастдир. Сабаби, ернинг ҳақиқий эгаси йўқ эди. Демак, экинлар ҳосилдорлигини ошириш учун биринчи навбатда ерни ҳақиқий ишловчига топшириш керак. Жамоа ва давлат хўжаликларида экилган экинларга кўра томорқа хўжаликларида ўстирилган экинлар ҳосилдорлиги ҳамиша юқори бўлган. Ислоҳотнинг мазмуни ер, сув, ишлаб чиқаришнинг эгасини тиклашдан иборатдир. Хўжалик юритиш формаси ўзгартирилса, юқоридаги мақсадларга эришишга замин яратилади. Мулк эгаси бўлган деҳқон, англаб етадики, ишласанг оласан, манфаатдорлик ҳам ортади. Бизнингча, иқтисодий ислоҳотни тор маънода эмас, балки атрофлича ва кенг маънода тушунмоқ даркор.

Иқтисодий ислоҳот деганда кўпинча давлат хўжаликларини қайтадан ташкил этиш, чорвачилик фермаларни меҳнат жамоаларига, ижарачиларга, ширкатчиларга бериш топшириқларининг бажарилишинигина тушунмаслик керак. Аслида буларнинг ҳаммаси—қайта ташкил этиш, мулкчиликнинг давлат шаклидан ширкат, якка, жамоа шаклларига ўтиш каби катта ишларнинг бошланиши, холос. Иқтисодий ислоҳотларнинг асосий маъноси ва мақсади шуки, бошқарувнинг маъмурий-буйруқбозлик усули барҳам топсин, ишлаб чиқариш ҳамда маҳсулотнинг ҳақиқий соҳиби шакллансин. Шундай иқтисодий шароит яратилсинки, деҳқон фан-техника ютуқларини қўлланишдан, экинлар ҳосилдорлиги, чорва моллари маҳсулдорлигини оширишдан яхшигина манфаатдор бўлсин. У ҳар қарич ерни қадрласин, меҳнаткашга моддий-техникавий хизмат кўрсатиш, нарх-наво меъёри, ижтимоий муҳофаза ва бошқа соҳаларга қулай шароит яратилсин.

Ислоҳотлар бошлангандан бери орадан жуда оз вақт ўтди. Республикамиз Президенти бозор иқтисодиётига ўтишда алоҳида урғу бераётган бешта асосий принципнинг бири — иқтисодиётнинг устунлиги, уни ислоҳ қилишни босқичма-босқич, аста-секин амалга оширишдир. Бу ўринда ислоҳот ўтказишнинг тезлиги эмас, асослиги муҳим. Иқтисодий ислоҳот у ёки бу кўринишда қишлоқ меҳнаткашларининг барча қатламлари ишига ва манфаатларига таъсир этади. Агар агросаноат мажмуи ходимлари, деҳқонлар наф кўрсаларгина ислоҳот ҳақиқий ва самарали бўлади.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 1993 йили 7 январдаги «Ўзбекистон Республикаси қишлоқ хўжалигида иқтисодий ислоҳотни янада чуқурлаштириш чоралари тўғрисида» ва 15 мартдаги «Республика чорвачилигида иқтисодий ислоҳотни чуқурлаштириш тадбирлари ҳақида»ги қарорларида бозор иқтисодиёти талабларию ҳозирги замон қишлоқ хўжалигининг аҳволи ҳисобга олинган ҳолда келгусида бажарилиши зарур тадбирий чоралар белгилаб берилди.

Қарорга кўра, қишлоқ хўжалигида бундан кейин жамоа ва хусусий мулкчиликка асосланган ижара, жамоа хўжаликлари, уюшмалар, акциядорлар, жамоа-ижара хўжаликлари, жамоа фермерлар, шахсий мулк эгалари, оила уюшмалари каби бир қатор тузилмалар фаолият кўрсатади.

Фермер хўжаликлари шахсий жамоа, давлат мулки ҳисобига тузилади. Шахсий мулк эвазига тузилганда айрим гуруҳларнинг мулки ўртага йиғилиб фермер хўжалиги ташкил қилинса, жамоа ва давлат фермер хўжаликлари маблағининг манбаи асосан жамоа ва давлат мулки ҳисобланади.

Умуман олганда ривожланган чет мамлакатларида ҳам фермер хўжаликлари мулкининг манбаи бўлиб асосан шахсий мулк ҳамда банк қарзи ҳисобланди. Албатта, деҳқон (фермер) хўжаликларини тузиш учун фермернинг маълум миқдорда ўз мулки бўлиши керак. Чунки мустақил фермер хўжалигига банк қарз берганда мулк эгасининг маблағи миқдорига эътибор беради.

Иқтисодий ислоҳотлар Фарғона вилояти деҳқончилик саноати комплекси тизимида ҳам дастлабки қадамларини қўйди. Бунда юртбошимизнинг «Қишлоқ хўжалигини юритишнинг шундай механизмини яратиш керакки, бу ҳар бир деҳқонга ўз меҳнатининг самараларидан мустақил баҳраманд бўлиш имкониятини берсин» деган йўл-йўриқларига қатъий амал қилинмоқда. Йил бошидан буён вилоятимиздаги совхозлардан 46 таси давлат тасарруфидан чиқарилиб, жамоа ва ширкат хўжаликларга айлантирилди. Бугунгача вилоятимизда 796 фермер хўжалиги ташкил этилган. Уларнинг 371 таси чорвачилик, 415 таси деҳқончилик бўйича ва 9 таси бошқа соҳаларда иш юритмоқдалар. Жумҳурият Вазирлар Маҳкамасининг ўша қарорига асосан Фурқат районидаги 5 та хўжаликдан 3 таси давлат хўжалигидан нодавлат хўжалигига айлантирилди. Жумладан, Фурқат номли давлат хўжалиги Фурқат номли ширкатлар уюшмасига, «Томоша» ижарачилар хўжалиги «Томоша» ширкатлар уюшмасига, «Қолгандарё» давлат хўжалиги эса «Қолгандарё» жамоа хўжалигига айлантирилди. Ҳар учала хўжаликда мавжуд бўлган қарийб ярим миллиард сўмлик мол-мулк ширкатлар уюшмаси ва жамоа хўжаликлари аъзоларига текин берилди. Меҳнаткашларнинг талаб ва истаклари инобатга олинган ҳолда Фурқат номли ширкатлар уюшмасида 14 та, «Томоша» ширкатлар уюшмасида эса 9 та ширкат тузилди. Айни пайтда ширкатларга тўлиқ иқтисодий мустақиллик берилиб, моддий ва маънавий ёрдам кўрсатилмоқда. Районда ҳайдаладиган экин майдонларининг 64 фоизи, суғориладиган ерларнинг 62, пахта майдонларининг 70 ҳамда сут етиштиришнинг 61 фоизи ширкатлар уюшмаси зиммасига тўғри келаётир. Эндиликда ҳар бир ширкат жамоаси ўз харажат ва даромадларини ўзлари ҳисоб-китоб қилиб тақсимлайдилар. Етиштирилган маҳсулотнинг давлат буюртмасидан қолганини эркин сотадилар ёки айирбошлайдилар. Бу ҳол албатта қишлоқ меҳнаткашларининг моддий манфаатдорлигини оширади. Эндиликда давлат хўжаликларидан фарқли ўлароқ ширкатлар уюшмасида тежамкорликка катта эътибор берилмоқда. Биргина мисол: ширкатлар уюшмасида бошқарув ходимларининг сони аввалгига нисбатан кескин камайди. Мутахассислар ишлаб чиқаришга янада яқинлашмоқдалар. Масалан, Фурқат номли ширкатлар уюшмасида давлат хўжалиги даврида 98 нафар бошқарув аппарати ходими ишларди. Эндиликда уларнинг сони 36 нафар. Туманда Республика Вазирлар Маҳкамасининг шу йил 15 мартдаги 137—сонли «Республика чорвачилигида иқтисодий ислоҳотларни чуқурлаштириш чоралари ҳақида»ги қарори ва бу борада вилоят ҳокимлигининг 2 апрелдаги 96-сонли қарорига асосан айни пайтда «Дўстлик» хўжаликлараро бўрдоқичилик корхонасининг сут-товар фермасини хусусийлаштириш борасида иш олиб борилаётир. Демак, фермадаги жамики қорамол, шу жумладан, соғин сигирлар, бинолар, бошқа барча ишлаб чиқариш воситалари ферманинг 15 нафар ходимига хусусий мулк тариқасида берилади. Эндиликда хусусий мулк эгаси ҳисобланган ана шу 15 нафар ходим қанчалик кўп ва сифатли маҳсулот етиштирса, уларнинг моддий манфаатдорлиги, турмуш кечириши шунча яхшиланаверади.

Чорвачиликда иқтисодий ислоҳотни амалга оширишда Охунбобоев туманидаги «Ўзбекистон» жамоа хўжалигида ҳам ҳаракат бошланган. Мазкур хўжаликнинг сут-товар фермаси ҳиссадорлик хусусий жамоасига айлантирилди. Ферма авваллари ҳеч қачон фойда келтирмаган. Чорвадорлар хўжалик билан келишиб, фермани хусусий ҳиссадорлик жамоасига айлантиришга бу ерда меҳнат қилаётганларнинг барчаси рози бўлгандан кейингина ҳаракат бошлашган. Аввал ҳар бир қорамол алоҳида-алоҳида тортилиб, семизлик даражасига қараб, ҳозирги давлат нархларида баҳоланди. Бинолар, техникалар, иншоотлар, буюмлар ҳам ана шундай тарзда сотилди. Жами 17 миллион сўмлик қорамол, бино ва техникалар эгаларига топширилди.

Фермада 35 киши ишларди. Хусусийлаштирилгач, 30 киши ишлашга розилик билдирди. Шундан 24 нафаригина акция сотиб олишга қурби етди. Қолган 6 нафар ишчи ёлланма ҳисобида ишлаб ҳақини тўғридан-тўғри олаверадиган, бироқ фойдага шерик бўлмайдиган ҳолда жамоага аъзо бўлди. Демак, 17 миллион сўмлик ферманинг пулини 24 киши тўлайди. Қарз ўн йил мобайнида, яъни ҳар йили 710 минг сўмдан тўлаб борилади. Бир йилга бир киши учун 71 минг сўмни ташкил этади.

Хўш, хусусий жамоа фермасининг афзалликлари нимада? Биринчидан, одамларнинг касбига муносабати ўзгарди. Бир оила бўлиб ҳаракат қилиш туфайли маҳсулот етиштириш ортди. Унинг ҳисобига ишчиларнинг моддий ва маданий шароити яхшиланади. Мулкка бўлган эътибор кучайди.

Хусусий ферма жамоасига аъзо бўлишда баъзилар нақд пул тўлаш имконияти йўқлигини билдиришди. Бундай ҳолда банкдан олинган имтиёзли қарз ҳисобидан аъзо бўлиши мумкин. Бироқ акция баҳосининг маълум қисмини нақд пул тўлаш ҳисобига бериш керак. Чунки киши чўнтагидан нақд тўласа, ўша мулкка, ишга масъулияти ортади. Шу нарсани сотиб олдим, ўзимники, деган тушунча билан меҳнат қилади. Зарар кўришдан қўрқади. Ҳар хил ташмачилик ва ўғирликлар барҳам топади. Ортиқча сарф-харажат камайиб, маҳсулот етиштириш кўлами ошади.

Вилоятимизда амалга оширилаётган иқтисодий тадбирлар дастлабки меваларини бераяпти. Деҳқонлар баҳорги милсиз об-ҳаво қийинчиликларини мардонавор енгиб ўтдилар. Кўплаб майдонга чигит қайта экилди. Ҳамма жойда зарбдор 90 кунлик ҳаракати авж олдирилиб, ғўза парваришини тезлаштириш чора-тадбирлари кўриляпти. Пиллакорларимиз 5.800 тонна қимматбаҳо саноат хом ашёси етиштириб давлатга сотдилар. Ғаллакорлар давлатга 37 минг тонна дон топширдилар. Бу соҳадаги режа республикада биринчилардан бўлиб бажарилди. Шу йилнинг биринчи ярмида 54,4 минг тоннага яқин сут, 11,3 минг тоннадан ортиқ тирик вазнда гўшт, салкам 38 миллион дона тухум етиштирилди.

Шубҳа йўқки, вилоятимиз аҳолиси ҳурматли Президентимиз Ислом Абдуғаниевич Каримовнинг қатор асарларидаги йўл-йўриқларни амалга ошира бориб, республикамиз қишлоқ хўжалигини иқтисодий ислоҳотлар асосида жадал ривожлантириш учун бундан буён ҳам самарали иш олиб борадилар. Вилоятимизда Республика Вазирлар Маҳкамасининг 1992 йил 22 сентябрдаги 443-сонли ҳамда 1993 йил 20 январдаги 44-сонли хусусийлаштириш масалаларига доир қарорларини бажаришда ҳам катта ишлар амалга оширилаётир. Ҳозирги кунгача 10 та маҳаллий саноат корхоналари, 665 та аҳолига маиший хизмат кўрсатиш шохобчалари, 153 та давлат савдоси ва умумий овқатланиш корхоналари давлат тасарруфидан чиқарилди. Бундан буён ҳам иқтисодий ислоҳот дадил одимлайверади.

М. ИСЛОМОВ,
Фарғона вилояти ҳокими, Ўзбекистон Республикаси халқ ноиби.

С. МИРЗАЕВ,
Ўзбекистон Президенти ҳузуридаги Давлат назорати қўмитаси вилоят бошқармасининг бошлиғи.

О. ЮСУПОВ,
вилоят деҳқончилик-саноат уюшмаси бошқарув ходимлари мактабининг раҳбари.

БУРЧНИ АЪЛО БАЖАРМОҚ—ФАРЗ

«ҚИШЛОҚ ҲАҚИҚАТИ» СЎРОВИ

1. МУСТАҚИЛЛИК ОДИМЛАРИ ҲАҚИДА ФИКРИНГИЗ?

2. СИЗНИНГЧА, ЎТГАН ДАВР ИЧИДА ИСТИҚЛОЛ ЎЗБЕКИСТОНГА НИМА БЕРДИ?

3. МАМЛАКАТДА ИҚТИСОДИЙ ИСЛОҲОТЛАРНИ ТЕЗРОҚ АМАЛГА ОШИРИШ ВА ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИНИ ЖАДАЛ РИВОЖЛАНТИРИШ ЮЗАСИДАН ТАКЛИФЛАРИНГИЗ.

4. ОЗОД ЮРТИМИЗ БУЮК ДАВЛАТ, ХАЛҚИМИЗ ТЎҚ ВА БАДАВЛАТ БЎЛИШИГА ҚАНДАЙ ҲИССА ҚЎШАЯПСИЗ?

Эркин ШАЙХОВ, Тошкент давлат аграр дорилфунуни ректори, академик, Ўзбекистон халқ ноиби

1. Биз бахтли инсонлармиз, чунки Ватанимиз мустақил даврда яшамоқдамиз. Ҳалол, очиққўнгил, меҳнатсевар, меҳмондўст, сабр-матонатли, чидам-қаноатли халқимиз озодликни орзу қилиб келган эди, қутлуғ мақсадга эришди. Икки йилдирки, ўзбек халқи истиқлолнинг мусаффо ҳавосидан, ширин мевасидан, иқтисодий, ижтимоий ва маънавий ютуқларидан баҳраманд.

Мустақиллик шароитида Ўзбекистон жамияти асоси барча шаклдаги мулкчиликнинг тенглигидан, кўп босқичли иқтисодиётдан иборат бозор муносабатига аста-секин ўтиш жараёни амалга ошмоқда. Бунда республика ҳукумати аввало аҳолини иш билан таъминлашни, фуқароларнинг ижтимоий ночор қатламлари: кексалар ва болалар, серфарзанд оналар, ўқитувчилар, тиббиёт ходимлари, талабалар, кам таъминланган ва ёлғиз кишиларни ижтимоий ҳимоя этишни кўзда тутмоқда. Ҳукуматимиз ва республика Президентининг қатор фармону қарорлари, улар изчил амалга оширилаётгани бунга ёрқин далил.

Юртбошимиз раҳбарлигида олиб борилаётган донишмандона ички ва ташқи сиёсат туфайли республикада барқарор ижтимоий-сиёсий, маънавий вазият вужудга келди, мамлакатнинг халқаро майдондаги обрў-эътибори ошмоқда. Мустақил Ўзбекистон Бирлашган Миллатлар Ташкилотига қабул қилиниши унинг тарихида унутилмас воқеа бўлиб қолади. БМТнинг 46-сессияси мажлисида юксак шараф ва ишонч учун республиканинг 20 миллионли фуқаролари номидан бу мўътабар ташкилот Хавфсизлик кенгашига ва Бош Ассамблеясига миннатдорчилик билдирилди, минг йиллик бой маданиятга эга бўлган Ал-Хоразмий, Абу Али ибн Сино, Навоий, Улуғбек каби буюк алломаларни дунёга етиштириб берган Ўзбекистон халқлари умумбашарий қадриятларнинг жаҳоншумул хазинасига муносиб ҳисса қўшиши, давлатлараро муомала маданиятини Шарқ тажрибаси билан бойитиши айтилди. Шунингдек, Ўзбекистон бошқа бир қанча халқаро ташкилотларга ҳам аъзо бўлди. Мустақил давлатимизни 150 дан ортиқ мамлакат тан олди. Президентимиз қатор халқаро анжуманларда ажойиб инсонпарвар ва адолатли таклиф ҳамда ташаббуслар билан чиқди.

Буларнинг ҳаммаси республика тараққиётида янги давр бошланганлигидан, халқаро иқтисодий, ҳуқуқий, илмий-маданий ҳамкорлик учун кенг имкониятлар очилганидан далолат беради.

2. Мустаҳкам пойдеворга эга истиқлол қўлга киритилганига икки йил тўлаяпти. Шу даврда буюк келажак йўлида дастлабки тарихий қадамлар қўйилди. Ўзбек халқининг моддий ва маънавий бойлигини тиклаш ҳамда камол топтириш борасида кўп ишлар қилинди ва қилинмоқда.

Маорифда, шунингдек олий таълим соҳасида ҳам туб ўзгаришлар бўлмоқда. Мактаблар билан бир қаторда лицейлар, гимназиялар, коллежлар очилаяпти. Кўплаб институтлар дорилфунунларга айлантирилди. Ижтимоий фанларни ўқитиш мазмунан ўзгарди. Янги дунёвий билимларни ўргатувчи сиёсатшунослик, иқтисод назарияси, фалсафа, маданиятшунослик, одобнома, ҳуқуқшунослик фанлари ўқитилмоқда. Давр ва мустақиллик талаби асосида ўқитувчилар қайта тайёрланаяпти, касб малакаси оширилмоқда.

Мутахассис кадрлар тайёрлаш масаласида республика ҳукумати, шахсан Президент катта ғамхўрлик қилишаётир. Ҳозир 2 мингга яқин йигит-қиз Туркия, Америка, Англия, Франция, Германия ва бошқа мамлакатларда таълим олмоқда. Жаҳон миқёсидаги барча муаммоларни мустақил ҳал қилиш учун дипломатия, иқтисод ва ҳуқуқ бўйича мутахассислар тайёрлаш дорилфунуни ташкил этилиб, у ўз фаолиятини кучайтираяпти.

Бозор иқтисодиётига ўтиш босқичма-босқич амалга оширилмоқда. Хусусий мулкчиликка муносабат ўзгарди, умуммулкнинг бошқа шакллари қаторида тўла эътироф этилди ва ҳуқуқий ҳимояга олинди. Ишбилармонликни, тадбиркорликни, ташқи иқтисодий фаолиятни рағбатлантириш, корхоналарни давлат тасарруфидан чиқариш, хусусийлаштириш жадаллаштирилмоқда.

3. Қишлоқ хўжалиги Ўзбекистон иқтисодиётида, халқимиз ҳаётида муҳим ўрин тутади. Ҳозир қишлоқда иқтисодий ислоҳотлар қизғин. Давлат мулкчилиги жамоа мулкчилигига айлантирилмоқда. Ширкат, ижара, деҳқон (фермер) хўжаликлари кенгаймоқда. Уларга зарур кредитлар, техника, минерал ўғит, емхашак, уруғ ва кўчатлар берилаётир.

Республикамиз мустақилликка эришгандан кейин шароит тубдан ўзгарди. Энди пахтани хўжаликларнинг ўзлари қайта ишлашлари, тола, чигит ва шу кабиларни мустақил сотишлари, бундан мўмай даромад кўришлари учун имконият яратилди. Бошқа маҳсулотларни ҳам қайта ишлаб, сотиш ва давлатга топшириш тобора кенгаймоқда.

4. Озод юртимиз буюк давлат, халқимиз тўқ ва бадавлат бўлишига ҳисса қўшиш ҳар биримиз учун ҳам қарз, ҳам фарздир. Бу борадаги фаолиятимни шартли равишда уч гуруҳга бўлиш мумкин. Раҳбар сифатида жамоада мустақиллик мафкурасини шакллантириш юзасидан тадбирларни амалга ошириш; халқ ноиби сифатида сайловчиларимнинг талаб ва истакларини рўёбга чиқариш ҳамда уларнинг турмуши фаровон бўлишига кўмаклашиш; олим ва педагог сифатида илм-фанга ҳисса қўшиш, талабаларга чуқур билим бериш.

Ўзбекистон деҳқончилик-саноат мажмуида иқтисодий ислоҳотларни чуқурлаштириш бўйича катта ишлар олиб борилмоқда. Қишлоқ хўжалигини тубдан қайта ташкил этиш раҳбару мутахассислардан тижорат, молия-кредит, солиқ тизимларини атрофлича тушунадиган кадрлар тайёрлашни талаб этмоқда. Бизнинг дорилфунунда бунга катта эътибор берилаяпти. 1992-93 ўқув йилидан талабаларни «Фермерлик» мутахассислиги бўйича ҳам тайёрлаяпмиз. Бозор иқтисодиётига ўтиш шароитида талабалар замонавий билимларни эгаллашлари учун агробизнес ва бошқарув, молия, банк ва баҳо муносабатлари кафедралари ташкил қилинди.

Ижтимоий фанларни ўқитиш соҳасида чинакам қайта қуриш бўлаяпти. Барча факультетларда I ва V босқичларда «Ўзбекистон буюк келажак йўлида» мавзуида махсус дастур ўқитилади. Ўқув йилининг биринчи дарси Ўзбекистон мустақиллигига бағишланади.

Мутахассисларни кўп поғонали тартибда тайёрлашга ўтиш тараддуди кўрилаяпти. Шу мақсадда янги намунавий ўқув режалари ишлаб чиқилди. 1992-93 ўқув йилидан бошлаб бакалаврлар тайёрлаш бошланди. Фан магистрларини ўқитишга ҳозирлик қизғин.

Президентимиз олий ўқув юртлари ректорлари билан учрашувда ҳозирги замон талабларига жавоб берадиган, бозор иқтисодиётини яхши тушунадиган етук мутахассислар тайёрлашимиз кераклигини аниқ кўрсатиб берди. Жорий ўқув йилидан бошлаб талабаларга чуқурроқ билим бериш мақсадида ҳар бир гуруҳда уларнинг сони 25 тадан 10 тагача қисқартирилди. Ўқишни тугатгандан сўнг ўз жойларига бориб ишлашлари учун талабаларни хўжаликлардан шартнома асосида қабул қилиш кенг йўлга қўйилди.

1993-94 ўқув йилидан бошлаб ҳамма кафедралар сессия даврида синов ҳамда имтиҳонларни тест ва рейтинг усулида қабул қилишга ўтадилар. Бунинг учун ўқув жараёни давомида дастурлаштирилган ўқиш ва билимларни назорат қилишга мўлжалланган 17 та синфхонадан, 68 та лингофон кабинетидан, товуш ёзиш аппаратлари, кино ва диафильмлар қўйиладиган аудиториялардан фойдаланилади.

Ўзбекистон Республикаси халқ ноиби бўлишим тарихий даврга тўғри келди. Мен биринчи Ўзбекистон Президентини сайлашда қатнашдим. Ўзбекистон мустақил деб қарор қабул қилинган сессияда ўзимни энг бахтли киши деб тасаввур этдим. Эндиликда бор куч-ғайратимни келажаги буюк давлатимизнинг гуллаб-яшнашига хизмат қилдиришни бурчим деб биламан.

БЕШКЕНТЛИКЛАР БИР САФДА

Айни пайтда республикамизнинг шаҳар ва қишлоқларида, жамоа хўжаликларида мустақил республиканинг икки йиллигини муносиб қаршилаш учун катта тайёргарлик кўрилмоқда. Бу борада Қашқадарё вилоятида амалга оширилаётган ишлар ибратли. Вилоятнинг Қарши, Нишон туманлари марказий хиёбонларида кенг кўламдаги ободонлаштириш ишлари олиб борилаяпти. Жумладан, Янги Нишон шаҳридаги юқумли касалликлар шифохонаси, матлубот жамияти ҳузуридаги тикувчилик цехи шулар жумласидандир.

Қарши туманидаги олиб борилаётган ишлар кишини қувонтиради. Биз туман ҳокими Раҳматжон Жалилов билан шу хусусда суҳбатлашганимизда қуйидагиларни сўзлаб берди:

— Бу йилги байрамга тайёргарликни аллақачон бошлаб юборгандик, — ҳозирлик кўриш ва уни ўтказиш учун қизғин иш олиб борилаяпти. Халқимиз неча йиллардан буён орзиқиб кутган мустақилликка эришдик. Эл фаровонлигини яхшилаш, оқибатлиликни сақлаб қолиш, халқимиз дастурхонини тўкин қилиш учун бор имкониятни ишга солаяпмиз. Ҳар шанба кунлари Мустақиллик байрамига бағишлаб туман маркази Бешкент шаҳрида хўжаликлардан келтирилган қишлоқ хўжалик маҳсулотлари аҳолига арзон нархда сотилмоқда. Мева-чева, сабзавот-полиз экинларидан мўл ҳосил етиштирилди. Уни заҳматкаш халқимизга етказиб бериб, дастурхонини тўкин қилиш асосий мақсадимиз.

Туман маданият бўлими ходимлари аниқ дастурга эга. Улар ҳар оқшом хўжалик меҳнаткашлари ҳузурида бўлиб, ўзларининг дилрабо куй-қўшиқлари, жозибали рақслари билан дилларни хушнуд қилмоқдалар. «Чўл чамани», «Чаманда гул», «Момогул» фольклор-этнографик дасталари иштирокчиларининг байрам чиқишлари меҳнаткашларга манзур бўлмоқда.

Халқимизда тўйга тўёна билан келишдек азалий удум бор. Бешкент шаҳрида 20 ўринли ҳаммом ва 20 ўринли чойхонаси, Акмал Икромов жамоа—ширкат хўжалиги марказида 12 ўринли чойхона, 18 ишчи ўринли маиший хизмат уйи, 149 ўринли янги мактаб биноси ишга тушади. «Намуна» жамоа ширкат хўжалигида барпо этилаётган «Мустақилликнинг 2 йиллиги» номли мактаб биноси, Чўли Ота номли жамоа ширкат хўжалигида 420 ўринли мактаб, «Насаф» уруғчилик хўжалигидаги 320 ўринли Ал Хоразмий номли янги мактаб биноларининг ишга туширилиш халқимизни янада қувонтирмоқда.

Амалга оширилаётган асосий ишларни хўжаликлардаги қурилиш бригадалари, 242, 238-кўчма колонналарнинг бинокорлари бежирим қилиб бажармоқдалар. Шунингдек, вилоят пахта саноати бирлашмасининг жойлардаги корхоналари, жумладан Бешкент пахта тозалаш заводи маъмурияти қурилишга ҳомийлик қилмоқда. Иқтисодий мураккаб шароитда бундай биноларни барпо этиш ўз-ўзидан бўлмайди. Катта ташкилотчилик, тадбиркорлик керак. Улар ўз самарасини кўрсатмоқда.

Жонажон республикамиз муборак тўйини ҳар томонлама зўр шодиёналик билан ўтказиш, меҳнаткашларнинг кайфиятини кўтариш билан боғлиқ барча ишлар асосий диққат-марказимизда турибди.

Шавкат СУЛТОНОВ,
«Қишлоқ ҳақиқати» мухбири.

Уйчи туманидаги «Соҳибкор» жамоа хўжалиги боғларида ҳозир айни пишиқчилик. Боғбонлар катта меҳнат эвазига етиштирилган ҳосилини ўз вақтида териб олиш учун астойдил ҳаракат қилишяпти.

СУРАТДА: хўжалик пудратчиларидан (чапдан) Тоҳир Насруллаев, Носиржон Эргашев, Сайдулла Эргашев, Носирбой Худойбердиевлар. Улар ўзларига бириктирилган боғлардан ҳозиргача 5,5—6 тоннадан мева териб топширишди.

А. ЮСУФБОЕВ олган сурат.

ҲАЁТ КАРВОНИ

— Раисимиз ёш, лекин тадбиркор, — дейишди суҳбат чоғида фаоллар. — Қишлоқ хўжалик фанлари номзоди. Муҳитхон 1975 йили Самарқанд қишлоқ хўжалиги институтини тугатиб, бир муддат илмий ходим, 1982 йилдан эса туман деҳқончилик-саноат уюшмасида дастлаб бош агроном, кейинчалик уюшма раисининг биринчи ўринбосари вазифаларида ишлади. 1992 йилдан бошлаб Муҳитхон Сайдавутов жамоамизга раҳбар. У раис бўлиб келгач, хўжалигимизда хайрли ишларга катта эътибор берилди...».

Меҳнат фахрийлари — Йўлдош Ўролов, Умри Ризаев, бош ҳосилот Эшпўлат Қувватовлар хўжалик бошқарувининг раиси ҳақида самимий фикрлар билдиришди.

Қуйида Иштихон туманидаги Абдулла Бердиқулов номли жамоа хўжалиги бошқарувининг раиси Муҳитхон Сайдавутов суҳбатини эътиборингизга ҳавола этамиз.

— Элимиз ғоят меҳнаткаш, ориятли, лафзи ҳалол. Бу аввало хонадонларимизнинг, қолаверса, мустақил Ўзбекистонимизнинг беназир бахти. Деҳқон ҳеч қачон меҳнатдан кўнгли совиб, қўлини ювиб, қўлтиғига артиб қўйган эмас. Айниқса ҳозир ташаббус ва тадбиркорлик кўрсатиб ишлайдиган вақт келди. Республикамиз Президенти Ислом Абдуғаниевич Каримовга бутун Ўзбекистон халқининг эҳтироми баланд. Бугуни кунда унинг фаолиятини жаҳон тан олмоқда. Юртбошимизнинг шу йил 27 июль кунги Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг йиғилишидаги нутқини ҳаяжон ва хайрихоҳлик туйғулари билан кутиб олдик. Президентимиз маърузасида мустақил давлатимизнинг олдига қўйган мақсади — иқтисодийислоҳотлар натижасида халқ хўжалиги тармоқларини бозор иқтисодиётига ўтказиш борасидаги амалга оширилаётган ишларга ҳаёт нуқтаи назардан холис баҳо берилди. Жойлардаги аҳволга кўпроқ танқидий назар билан қаралди. Негаки, кейинги йиллар давомида нимаики ютуққа эришган бўлсак, бари ўзимизники — мустақил Ўзбекистонимизники! Уни четдан келиб ҳеч ким меники деёлмайди. Гап шундаки, биз амалдаги иш ўрнига қоғоздаги режаларни айтиб мақтанишга мойил бўлиб қолгандик. Тўғри, мақтаниш бошқа, фахрланиш туйғуси бошқа. Мен ҳам иккинчиси — фахрланишдан келиб чиқиб фикр юритмоқчиман.

Ўтган хўжалик йилида, яъни об-ҳаво оғир келган бир шароитда хўжалигимиз деҳқонларининг омади келди. Пахтакорларимиз 430 гектар майдонга «С-90-70» навли чигит уруғини — яхши умидлар билан қадашган эди. Ҳар қалай, табиат синовларини сабр-бардош билан енгдик. Кузда хирмонимиз баракали бўлди. Ҳар гектар ердан режада белгиланган 30 центнер ўрнига 32 центнердан, жами 1.250 тонналик хирмон уйдик. Пахтамизнинг 85 фоизи давлат буюртмаси бўйича топширилди. 15 фоизи хўжалигимиз ҳисобига қолдирилди. 196 тонна пахтадан 60 тоннага яқин тола иқтисодиётимизни тиклаб, мустаҳкамлашга қувват бағишлайди деб турибмиз. Шунинг ҳисобидан ҳозирги баҳода 43 миллион сўм нақд. Илойим, топганимиз баракасини берсин!

Ўтган хўжалик йили учун колхозчиларимизга меҳнат ҳақига 16600 минг сўм тўланди. Ҳисобимиздаги толани сотсак — колхозчиларимизга яна катта миқдорда пул бермоқчимиз. Бунинг учун бизда тўла имконият бор.

Мустақиллигимиз икки йиллиги тараддудидамиз. Ҳадемай юртимизда улуғ тантаналар бошланади. Хўжалигимиз меҳнаткашларининг кайфияти яхши. Бу йил жами 850 гектар майдонда деҳқончилик қилаяпмиз. Пахта 430 гектарни ташкил этади. 120 гектар ерда ғалла етиштирдик. Энди омбор тўла буғдойимиз ҳам, астойдил меҳнат қилганларга буғдой сўзимиз ҳам бисёр. Дон ва силос учун 30 гектар ерда маккажўхори, 10 гектар майдонда сабзавот, 5 гектар ерда картошка ўстираяпмиз. 120 гектар ердаги бедазорларимиздан мўл-кўл озуқа йиғиб олинмоқда. Чорвамизни хусусийлаштириб, ҳиссадорлик жамоаси аъзоларига маълум муддатга ижарага бердик. Бу соҳа ҳам энди ҳақиқий ўз эгаларини топди, чорвачилик маҳсулотлари етиштириш тағин кўпаяди, элимизнинг қозони ҳам, чўмичи ҳам мой бўлади, деб ишонамиз. Чунки манфаатдорлик ва масъулият бор жойда — ишлар ўрнига қўйилишини ҳаёт ўзи кўп бор исботлаган.

Пахта залворли меҳнат меваси,. деб миришкорлар бежиз айтишмайди. Жорий йилимизни эзгу ният билан бошлаган эдик. Чигит экишга 13 апрелда киришиб, уни қисқа муддатларда ниҳоясига етказган бир пайтимизда об-ҳаво инжиқлик қилди. Ҳамма майдонларимизни қайтадан экишга тўғри келди. Буни қарангки, бригадаларимизнинг бирида бир мўъжиза юз берди: 15 гектар майдондаги ғўза ниҳолларимиз талафотдан омон қолди. Бугун ўша 15 гектарлик пайкалда кўсаклар ғуж-ғуж, шона ва гул мўл. Кўз қувонадиган манзара!

Хўжалигимизда 8 та пахтачилик бригадаси мавжуд. Ҳозир чигит қайта экилган пахта майдонларимизда ҳам ғўзалар ривожи чакки эмас. Биз бутун куч ва имкониятларимизни мўл ҳосил тўплашга қаратмоқдамиз. Пайкалларимиз 7 марта ишловдан ва учинчи марта озиқлантиришдан чиқарилди. Ғўзаларимизни саратонда икки марта қондириб суғордик. Ғани Ширинов, Қувват Эргашев, Ширин Нурниёзов, Абдумурод Алиевлар етакчи бўлган бригада далаларида ғўза парвариши кўнгилдагидек ўтказилмоқда. Уларнинг ҳар бирида 40—50 гектардан пахта майдони бор. Бултур ҳосилдорликни 32—36 центнерга етказган бу жамоалар кузда 35—40 центнердан хирмон тиклашга аҳд қилишган. Хўжалик бўйича ҳам 35 центнерлик марра кўзланмоқда.

Пахта далаларида 15 та чопиқ трактори ғўзаларга ишлов бермоқда. Умуман, ҳозирги долзарб паллада дала-деҳқончилик ишларида 900 нафардан ортиқ киши қатнашмоқда. Ҳосил тақдирига, иш суръати ва сифатига барча масъул. Механизаторлар, сувчилар, чопиқчилар — хуллас, хўжалигимизнинг меҳнат аҳли ўртасида ўзаро ҳурмат, меҳр-оқибат, энг асосий ишда зарбдорларча беллашув устивор. Жўрақул Эрдонов, Шерали Шукуров, Насрулло Алиев, Темир Худойқулов, Раззоқбой Шарипов сингари механизаторларимиз далаларда ўзига хос ғайрат кўрсатиб ишлашаяпти. Бундай жонкуярлар сувчиларимиз орасида ҳам кўп. Ғулом Низомов, Ҳасан Ўролов, Иззат Элмуродов, Ҳайдар Раббимов, Темир Саидов... Бу рўйхатни яна давом эттириш мумкин. Уларнинг масъулиятли меҳнати туфайли ғўзаларимиз кунда бир яшнамоқда.

Иқтисоди бақувват хўжалик ҳаёт карвонидан асло ортда қолмайди. Биз шу мақсадни кўзлаб, дастлабки қадамни ташлаяпмиз. Илк самаралар кўзга ташланиб қолди. Ғалламиз 130 тоннадан ошди. Гектарига 36—40 центнердан сара дон йиғиб олдик. Давлатга 14 тонна пилла топширдик. 10 тонна мева йиғиб-териб топширилади. Боғларимизда ғарқ пишқчилик. Албатта, бу режа ҳам шараф билан уддаланади.

Шу йилнинг ўзида режамизга кўра колхозчиларимиз меҳнат ҳақига 40274 минг сўм сарфлаймиз. Бу ўтган йилга нисбатан 23674 минг сўм кўп демакдир. Президентимиз фармонига асосан шу йил май ойидан пахта харид баҳосининг оширилиши хазинамизни тағин бойитади. Насиб этса, хўжалигимиз бўйича жами пул даромади 1993 йилда 154 миллион 938 минг сўмга етади. Шундан 116.100 минг сўми пахтамизнинг чекига тушади. Донолар айтишганидек, «Яхши ният — ярим давлат», деб турибмиз.

Аҳолини ижтимоий жиҳатдан ҳимоялаш ҳар галгидек кун тартибида. Зеро, меҳнат қилган элда азиз деганларидек, мавжуд 8 та қишлоғимизни газлаштириш, хонадонларга ичимлик суви ўтказиш учун лойиҳалаштириш ва бошқа тадбирлар кўрилмоқда. Сентябрь ойида айрим қишлоқларимизда зангори олов ёнади. Биринчи навбатда Қирққиз, Ровот ва Қаландархўжа қишлоқлари аҳолиси газ билан таъминланади. Қирқ йигит, Табиб, Тўқмоқ ва Човлидаги хонадонларга ҳам иккинчи навбатда зангори олов уланади. Ҳозирча 6 километр масофада дала йўлларимизга «яшил чироқ» ёнди. Яъни йўл қурилишига ҳам эътиборни кучайтираяпмиз.

Хўжалигимизнинг Қирқйигит қишлоғида 830 ўринли ўрта мактаб қурилиши ишлари жадал олиб борилмоқда. У янги ўқув йилигача қуриб, фойдаланишга топширилади. Шунингдек, 2 та мактабга қўшимча синфхоналари қуриб бераяпмиз. Бирида етти, иккинчисида ўн беш хонали дарсхоналар ўқувчиларимизга туҳфа бўлади.

Суҳбатдош:
Абдулла ТУРДИЕВ,
«Қишлоқ ҳақиқати» мухбири.

Ризқ-рўз сарчашмаси

Нишон районидаги «Нишон» давлат наслчилик заводида чорвадорлик илмини пухта эгаллаганлардан бири наслли қўйчилик фермаси мудири Прим Умирқуловдир. У наслдор қўчқорларни парваришлашда бой тажриба тўплаган. Ҳозир фермада 2500 бош жонивор боқилаяпти.

— Қўзилар олти ойлик бўлганда ажратилиб, бизнинг фермага келтирилади, — дейди Прим ака. — Уларни қишлов даврида соғлом ва семиртириб парваришлаш ниятида мавжуд 5 отарга етарли миқдорда озуқа тўплаяпмиз. Бу ишда, айниқса, Рўзибой Худойқулов, Дархон Амирқулов, Полвон Умирқулов сингари яйлов баҳодирлари жонбозлик кўрсатишаяпти.

СУРАТДА: ферма мудири (чапда) Прим Умирқулов ва чўпон Панжи Умирқуловлар наслдор қўчқорни кўздан кечиришаяпти.

Ш. СУЛТОНОВ олган сурат.

ТОЖИ ФЕРМЕР НЕГА ХАФА?

— Етти пуштим деҳқон ўтган, — дейди Олтинсой туманидаги «Мармин» фермер хўжалиги бошлиғи Тожи Шодиев. — Ерни қадрлашни, ундан мўл ҳосил ундиришни ота-бобомдан ўрганганман. Бир парча бўш ётган майдон олдидан бефарқ ўтаолмайман. Ҳақиқий деҳқон эса ерни хор қилмайди.

Асл деҳқон Тожи Шодиев бу йил эллик тўртга қадам қўйди. Эсини танибдики — далада. Кетмон чопди, трактор ҳайдади, ток суғорди. Меҳнатда тобланди. Тожи ака изланувчан, янгиликка ўч инсонлардан. Оила пудрати деган гаплар чиққан пайтларда биринчилар қатори совхознинг тўққиз гектар токзорини олган эди. Қисқа муддатда токзорнинг жонини киритди. 100 тонна қилиб белгиланган режани 200 тоннага етказиб ўринлатди. Ихтиёрида 50 гектар токзори бўлган айрим бригадалардан кўпроқ узум топширди. Эгалик туйғуси нималарга қодирлигини амалда исботлади.

Уста боғбоннинг узуми ошиб-тошиб кетганлиги фақат ер меники деб ишлаганида эмасди. У ҳосилни талон-тарож қилдирмади. Жон куйдириб қўриқлади. Катталар кўрди: барака токзорларни ижарага бериш, хусусийлаштиришда экан. Чунки унинг эгаси бор, талон-тарожга йўл қўйса, эртага ўзи хароб бўлади.

Ўзбекистонда фермерлик ҳаракати куртак ёза бошлаган чоғлар. Улуғбек номли совхозда ким фермер, бўлади деган савол кўндаланг қўйилганда у иккиланмай, «мен» деди. Бу гапдан дадилланиб бошқалар ҳам фермерликни ихтиёр этди. Хўжаликнинг 3 гектар ери унга ижарага берилди, у эса бир йилда 6 тонна гўшт етиштириб топширадиган бўлди.

Шодиев уч гектарнинг ҳаммасига буғдой экди. 8 тонна дон, 14 тонна сомон ғамлади. Силлиқ кетаётган ишлар шу ерга етганда бузилди. Шодиевнинг айтишича, хўжалик раҳбарлари унга ўзи етиштирган маҳсулотлардан фойдаланишга рухсат этишмаган ва қуйидаги хатни беришган:

«Мармин» чорвачилик фермер хўжалиги бошлиғи Т. Шодиевга: мамлакатнинг барча бурчагида нон масаласи оғир бўлиб турган, мамлакат раҳбарияти ғаллани қиммат нархда сотиб олиб, халқни таъминлаш мақсадида бир неча баробар арзон сотаётган бир пайтда, ғаллани гўшт етиштириш учун омихта ем ўрнида ишлатиш умуман мақсадга мувофиқ эмас.

Шуни ҳисобга олиб жамоа хўжалиги правлениеси сизга ажратиб берган 3 гектар ердан олинган ғалла ҳосилини тайёрлов ташкилоти (Денов заготзерноси)га топширишингизни сўрайди.

Топширилган ғалланинг қиймати сизнинг ҳисоб-китоб жамғармангизга тушади ва фаолиятингизни юритишда бу маблағдан тўлиқ фойдаланасиз...».

— Маблағни нима қиламан, — дейди фермер. — Емиш сотиб олай десам хўжалик бирор килограмм ҳам бермайди. Ҳатто олти ойлик ҳисобот-сайлов йиғинида хўжалик раҳбарлари «фермерлик бизнинг шароитга тўғри келмайди. Фермерлигингни тугатаман», деб рўй-рост айтишди.

— Хатда хўжаликнинг думалоқ муҳри йўқ-ку? — сўрайман ундан.

— Билмасам, идорадагилар бергандан сўнг сомон билан буғдойга тегинолмай турибман-да, — дейди Шодиев. — Қаранг, жониворларни, ток барги билан боқаяпман. Ўзингиз айтинг, биродар, ток барги билан мол асраб бўладими? Лекин ҳар қандай шароитда ҳам шартномада кўрсатилган гўштни албатта топшираман. Мен ваъдага хиёнат қилмайман.

Унинг ўша уч гектар ери хўжаликнинг ғаллазори билан чегарадош. Йил бошида хўжалик ҳам, Тожи фермер ҳам баравар уруғ сепишган. Шодиевнинг еридаги ҳосил йиғиб олингач ҳайдалиб, маккажўхори экилган. Колхознинг ғаллазори эса бўш ётибди. Ҳатто ҳайдалмаган. Йилда уч марта ҳосил олиш мумкин бўлган Сурхондарё заминидан фойдалана билмаслик жуда ачинарли. Шу икки манзаранинг ўзи кўп нарсани англатади. Президентимиз фермерликни ривожлантиришга бежиз эътибор қаратмаётганликларини хўжалик раҳбарлари жиддий ўйлаб кўришса яхши бўларди.

Абдуғаффор ОДИНАЕВ,
Сурхондарё вилояти.

БУЗОҚ ПАРВАРИШИ

Тавсия

Янги туғилган бузоқларнинг бирортаси нобуд бўлишига йўл қўймай, яхши сақлаб. парвариш қилсак республикамиз чорвачилигига ҳар йили қўшимча 80—100 мингдан зиёд мол қўшилар эди. Афсуски, турли сабабларга кўра, қолаверса эътиборсизлик ва бепарволигимиз оқибатида кўплаб ёш молларнинг қирилишига йўл қўйиляпти. Шундай хўжаликлар борки, уларда йил давомида олинган бузоқларнинг 40—50 фоизигача нобуд бўлмоқда.

Бунинг боиси, биринчидан, сигир бўғоз даврининг охирги икки ойида озуқалантириш нотўғри олиб борилади, шунингдек, унга оз ва сифатсиз озуқа едирилади. Иккинчидан, жониворларнинг аксарияти молхоналардаги махсус жойларда туғдирилмайди.

Бузоқ туғилгач, бир соатга қолмай онасини эмиши шарт. Чунки оғиз сутидаги зарур моддалар бузоқнинг ошқозон ичак фаолиятини яхшилайди. Умуман у 4—5 кунда онасидан камида 25—30 килограмм оғиз сути олиши зарур.

Орадан 4—5 кун ўтиб, бузоқ онасидан ажратилиб очиқ ҳаводаги махсус катакчага ўтказилади. У ерда жониворга 30—35 кунлик бўлгунча 3 марта, сўнг яна 2 марта қаймоғи олинмаган сут ичирилиши керак. Бунда имкони борича ўз она сутидан бериш мақсадга мувофиқдир.

Жажжи жониворлар махсус уйчаларда 90 кунгача алоҳида-алоҳида сақланади, озиқлантирилади. Бу даврда эркак бузоқларга 300, урғочиларига 400—500 килограммгача қаймоқли сут берилади. Ундан ташқари улар 70 килограмм қуруқ беда, 35—40 кило омухта ем, 1 кило ош тузи ва фосфор-калийли минерал моддалар билан таъминланиши керак.

Учинчидан, бузоқлар якка тартибда уйча—катакларда сақланганда алоҳида эътиборда ва парваришда бўлади. Белгиланган меъёрдаги озуқа ва минерал моддаларни оладилар.

Бузоқ парваришида чорвадорлар қуйидагиларни эсдан чиқармасликлари даркор:

Ёш бузоқларда, айниқса, 6 ойликкача бўлганларида овқат ҳазм қилиш тизимида ширдон ривожланган бўлиб, у суюқ емишни ҳазм қилишга мослашган. Шу сабабли бу даврда бузоқнинг асосий озуқаси қаймоғи олинган сут, атала, минерал моддалар ва сувдан иборат бўлади. Дағал озуқаларни ҳазм қиладиган қатқорин эса жонивор улғая бориши билан ривожланиб, 1—1,5 ёшида тўлиқ кучга киради. Шуларни ҳисобга олиб дағал хашак ва емга бузоқларни аста-секин ўргатиш зарур.

Ёш бузоқ танасида суяк, тоғай, пай, гўшт, ёғ тўқималари ўсиши ва мустаҳкамланиши учун озуқа билан бир қаторда ош тузи кальций, фосфор, натрий, темир, мис, кобальт каби макро ва микроэлементлар ниҳоятда зарур. Шулар бўлмаса бузоқ ўсмайди, касалланади.

Олинган насл 90 кунлик бўлгач жинсига, тирик вазнига қараб умумий катакларга 3—4 тадан жойлаштирилади. Буларда улар 6 ойгача сақланади, сўнгра: 7—10 бошдан бошқа катакларга ўтказилади. Шу тариқа 15—20 ойгача ғунажинлар алоҳида қўраларда сақланади. Ғунажинлар 18—24 ойлигида 340—360 килограммга етганда сунъий ва табиий усулда уруғлантирилади. Бўғоз моллар алоҳида сақланиб, тўйимли озуқалар билан озиқлантирилиб, ветеринарлар назоратида бўлади.

Адҳам ИСМОИЛОВ,
Ўзбекистон Республикаси Қишлоқ хўжалиги вазирлиги озуқаларни қайта ишлаш бошқармаси бошлиғи.

ЧОРВАДОРЛАР ЗАФАРИ

Жонажон Ўзбекистонимиз мустақиллигининг икки йиллиги нишонланадиган улуғ айём арафасида Усмон Юсупов районидаги Ғ. Ғулом номли давлат наслчилик заводи бўрдоқибоқарлари давлатга 212 тонна, Маҳтумқули номли жамоа ширкат хўжалиги чорвадорлари 23 тонна, жейновликлар 62 тонна гўшт топшириб йиллик режани муддатидан бурун ўринлатдилар. Район бўйича ҳозиргача 575 тонна гўшт тайёрланди. Яна 25 тонна маҳсулот сотилса йиллик режа бажарилади.

«Жейнов», «Миришкор», «Янгиобод» жамоа ширкат хўжаликларининг чорвадор ва паррандабоқарлари ҳам зафар қучдилар. «Жейнов» паррандабоқарлари давлатга 84 минг дона ўрнига 117 минг дона тухум топширдилар. «Миришкор» сигирсоғарлари 438 тонна ўрнига 525 тонна сут етиштириб йиллик режани 120 фоизга етказдилар.

Болта КАМОЛОВ.

«ҚИШЛОҚ ҲАҚИҚАТИ»НИНГ «ҲОЖАТБАРОР» ТАРҒИБОТ-ТИЖОРАТ ХИЗМАТИ
МУЛОҚОТ УЧУН ТЕЛ: 33-44-43, 32-54-44, 32-56-34, 32-56-25
БУЮРТМАЛАРИНГИЗ ТЕЗДА АДО ЭТИЛАДИ

Муборакбод этамиз

Севимли Жаҳонгир Мамадалиев!

Таваллуд топган кунингиз муносабати билан онажонингиз Баҳор, амакиларингиз Эргаш, Қўниш, укаларингиз Хондамир, Жалол ва Ғаллаорол райони Амир Темур номли ширкат хўжалигидаги барча қариндош-уруғлар, ёр-биродарларнинг чин кўнгилдан йўллаётган табригини қабул этинг. Сиз учун ғоят қувончли бўлган кунда қутлар эканмиз, бахт-саодат, узоқ умр, баркамоллик тилаймиз.

Яхши ният билан иқтисодчи мутахассислигини эгаллаш йўлида сабот-матонат ила билимингизни янада ошириб, эзгу орзуларга етишишингизга тилакдошмиз. Етук иқтисодчи мутахассис бўлиб, мустақил Ўзбекистонимизнинг гуллаб-яшнашига муносиб улуш қўшишингизни ният қиламиз.

ТОШКЕНТДАГИ ТАШКИЛОТ

—Қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини, шу жумладан қуруқ пиёз, сабзи, карам, майиз, барғак, туршак, компот учун қуруқ мевалар аралашмаси, ерёнғоқ, ёнғоқ, бодом, гуруч, узум;

—ёғоч-тахта, ДВП, ДСП, фанер;

—енгил автомобилларни

СОТИБ ОЛАДИ

— МТЗ-80 Д-240, МТЗ-80 Д-243 МАРКАЛИ ТРАКТОРЛАРНИНГ ДВИГАТЕЛЛАРИНИ;
— ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИ МАҲСУЛОТЛАРИНИ

СОТАДИ

УШБУ ТАШКИЛОТ ҚОЗОҒИСТОН ВА РОССИЯДАН ЎЗБЕКИСТОНГА ПУЛ МАБЛАҒЛАРИНИНГ ЎТКАЗИЛИШИНИ ТАЪМИНЛАЙДИ.

ҚЎШИМЧА МАЪЛУМОТЛАР УЧУН ТОШКЕНТДАГИ ТЕЛЕФОНЛАР: 8—(3712)-68-73-34; 34-34-09.

ТАШКИЛОТ ҚУЙИДАГИ ЗАМОНАВИЙ УСКУНАЛАРНИ

СОТАДИ:

1. ЯПОНИЯНИНГ «ТОШИБА» ФИРМАСИ ТОМОНИДАН ИШЛАБ ЧИҚАРИЛГАН 11 КВТДАН 75 КВТГАЧА, МИНУТИГА 750 ДАН 3000 ГАЧА АЙЛАНИШ ҚУВВАТИГА ЭГА БЎЛГАН ЭЛЕКТРОДВИГАТЕЛЛАРНИ;
2. ҲАМДЎСТЛИК МАМЛАКАТЛАРИДА ТАЙЁРЛАНГАН 2,2 КВТДАН 5,5 КВТГАЧА, МИНУТИГА 950 ДАН 3000 ГАЧА АЙЛАНИШ ҚУВВАТИГА ЭГА БЎЛГАН ЭЛЕКТРОДВИГАТЕЛЛАРНИ. КЕЙИНГИ ТАЪКИДЛАНГАН ЭЛЕКТРОДВИГАТЕЛЛАР МАҲСУЛОТНИ ИШЛАБ ЧИҚАРГАН КОРХОНА ТОМОНИДАН ҚЎЙИЛГАН БАҲО БЎЙИЧА СОТИЛАДИ.

БУНДАН ТАШҚАРИ УШБУ ТАШКИЛОТ РЕСПУБЛИКАДАН ТАШҚАРИГА ОЛИБ ЧИҚИШГА ЛИЦЕНЗИЯСИ БЎЛГАН ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИ МАҲСУЛОТЛАРИНИ ПУЛ ЎТКАЗИШ ЙЎЛИ БИЛАН

СОТИБ ОЛАДИ

Мулоқот учун телефон: 78-67-21, телефакс 45-75-67.

ШИРКАТЛАР, ОВҚАТЛАНИШ ШОХОБЧАЛАРИ РАҲБАРЛАРИ ВА ТАДБИРКОРЛАР ЭЪТИБОРИГА

Москвадаги йирик ва замонавий корхонада ишлаб чиқарилган, соатига 12 килограмм турли макарон маҳсулотлари тайёрлаш қувватига эга бўлган «Макма-м» машинаси сотилади. Барча иш жараёнлари механизация ёрдамида тез адо этиладиган ушбу агрегатни лағмон хамирини чиқаришга ҳам мослаштириш мумкин. Бу машинада турли йўғонликдаги макарон, рожки, вермишел ва бошқа маҳсулотларни тайёрлаш кўзда тутилган.

Тошкентдаги 97-93-59 рақамли телефонга қўнғироқ қилсангиз қўшимча маълумотлар оласиз.

ФАРҒОНА ВОДИЙСИДАГИ БАРЧА ЖАМОА ВА ДАВЛАТ ХЎЖАЛИКЛАРИ РАҲБАРЛАРИ ДИҚҚАТИГА!

Наманган вилояти ичимлик сув таъминоти ишлаб чиқариш тресты жамоа ва давлат хўжаликлари аҳолисига хизмат кўрсатади. Жойларда тоза ичимлик сувга бўлган талабни қондириш вазифасини бажарамиз. Аввал ишлатиб келинган ва ҳозир яроқсизга чиққан артезиан қудуқларни қайта таъмирлаб, мунтазам фойдаланишга кафолат берамиз.

Қишлоқ жойларидаги сув тармоқлари бўйича ҳам ана шундай ишларни бажарамиз. Бундан ташқари янги артезиан қудуқлар кавлаш, суғориш тармоқларини барпо этиш ва уларни мунтазам ишлатишни ҳам таъминлаймиз. Энг муҳими жамоа ва давлат хўжаликларига бажарилган иш учун имтиёзли хизмат кўрсатамиз. Барча маълумотлар юзасидан қуйидаги манзилгоҳга мурожаат этилсин.

Наманган шаҳри, Садриддин Айний кўчаси 17-уй. тел. 4-27-43, 4-28-81, 4-22-62.

КАТТА ТАРАДДУД

АНДИЖОН

Ўзбекистон Республикаси мустақиллигининг икки йиллигига бағишланган байрам тадбирларига тайёргарлик вилоятда қизғин авж олган. «Гулла-яшна, жон Андижоним» меҳнат ва санъат фестивали доирасида районларда бўлиб ўтаётган тадбирлар катта сайилларга айланмоқда. Бирорта ҳам жамоа ёки ташкилот бундан четда қолаётгани йўқ. Корхоналар, якка тартибда фаолият кўрсатаётган ширкатлар, ҳунармандлар кўргазмаларини уюштиришди. Улардаги турли-туман буюмлар, андижонча рангдор ипаклар билан безаб тикилган тўшаклар, қуроқ болишлар, ёстиқ жилдлари, кўйлаклар, заргарлик, зардузлик буюмлари, дўппилар барчага манзур бўлмоқда.

Байрамона безатилган кўчаларда Заҳириддин Муҳаммад Бобур ўз навкарлари, Нодирабегим эса канизаклари билан тантанага ташриф буюраётган меҳмонларни қарши олиши ажойиб манзара касб этади. Кўҳна Андижон, унинг миллий урф-одатлари, бошқаларга ўхшамас тўй маросимлари, қўйингки, барча-барчаси кишини ўзга бир сеҳрли оламга етаклайди.

Мазкур байрам тантаналари олдидан жойларда қизиқарли учрашувлар, концертлар, дорбозлар ва аския кечалари бўлиб ўтмоқда. Ана шундай тадбирлардан бири Чинобод қишлоғида бўлиб ўтди. «Чинобод» болалар оромгоҳида ижодкорлардан Абдураҳим Назаров, Одилжон Жўраев, Назиржон Мансуров, Зуҳриддин Исмоиловлар иштирокида «Чинободда юлдузлар ёнди» адабий - мусиқали кеча ташкил этилди. Андижон вилояти ёшлар иттифоқи мукофоти совриндори Абдураҳмон Темировнинг чиқишларини мухлислар самимий кутиб олишди.

Хонободдаги сув йўли қурувчилари билан санъаткорлар мулоқотида иштирок этган «Феруз» маданий хизмат кўрсатиш бадиий жамоаси, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист Зулхумор Қодирова ўз рақс дастаси билан тўпланганларга катта қувонч бахш этди.

Асака маданият уйининг «Шодлик» маҳалласида ўтказилган «Отахонлар маслаҳатингизга муҳтожмиз» адабий-мусиқали кечада пири бадавлат қариялар ҳақида сўз юритилди. «Орзу» вокал-чолғу, халқ чолғу асбоблари ва мақомчилар дасталари ўз истеъдодларини намойиш этишди.

Балиқчи қишлоғидаги «Мадҳингни куйлайман, жон Ўзбекистон» театрлаштирилган кечада маҳаллий шоирлар ўзларининг мустақиллик ва Ватан ҳақида ёзган шеърларидан ўқиб бердилар, ҳажвчи ёзувчилардан Шокиржон Абдулазизов, Одилжон Жўраевларнинг интермедия, ҳажвияларидан ташкил топган «Ҳам куласиз, ҳам куясиз» оқшоми ҳам барчага манзур бўлди.

Марҳамат районидаги «Парвона» халқ театри ижодий жамоаси байрам арафасида Мирзакарим Пирматов қаламига мансуб «Нодиранинг сўнгги кечаси» асарини саҳнага қўйди. «Бойчечак» қўғирчоқ театри эса «Зумрад ва Қиммат» спектаклини тайёрлади. Шаҳрихон районида Моҳларойим номли маданият ва истироҳат боғи очилди.

Вилоятнинг «Сумалак», «Андижон полькаси», «Андижон самоси», «Наво», «Хўжа Насриддин», каби ансамбллари ва халқ театрлари ҳам ўз дастурлари билан жойларда концерт бермоқдалар.

СИРДАРЁ

Чўлқуварлар юртида байрам ўзгача руҳ билан нишонланади. Вилоятнинг ҳар бир шаҳар ва қишлоғида ўтказилаётган маҳалла байрамлари, «Қишлоқ оқшомлари» деб номланган ёшлар кечалари, сайиллар ҳар қачонгидан ҳам серфайздир.

Олим Хўжаев номидаги мусиқали драма театри ижодий жамоаси драматург Ҳайитмат Расул қаламига мансуб «Тўрт хабаш ва бир Зебо» комедиясини саҳнага қўйди. Шунингдек, Комил Авазнинг «Марварид таққан аёл» асари ҳам театр шинавандаларида зўр қизиқиш уйғотди. Театр жамоаси вилоят марказида ўтказиладиган тантаналарда ўзбек халқининг улуғ алломалари Алишер Навоий, Нодирабегим, Мирзо Улуғбек сиймоларини гавдалантириш ниятидадир.

Вилоятдаги 334 та бадиий, 8 та халқ ҳаваскорлик дастаси байрамга янги дастур билан келди. Сайхунобод район халқ театри ижодий жамоаси режиссер Элмурод Элов раҳбарлигида тожик адиби Ҳожи Содиқнинг «Аввал дўст, сўнг душман» асарини тожик тилида, Ўткир Ҳошимовнинг «Тўйлар муборак» комедиясини саҳналаштириб, мухлислар эътиборига ҳавола этди. Асосий ролларни Бахтиёр Бозоров, Суннат Султонов, Деҳқонбой Йўлдошев, Шамситдин Шербоев ва бошқалар ижро этмоқдалар.

Гулистон район халқ театри эса Тўхтаниёз Тошов сценарийси асосида «Дардингни олай, болажон» деб номланган томоша тайёрлади. Режиссёр Равшан Зиёев томонидан саҳналаштирилган мазкур асарда истиқлол болалари ҳақида ҳикоя қилинади.

БУХОРО

Вилоятнинг қаерига борманг, барча жойда байрамга катта тараддуд кўрилаётганлигининг гувоҳи бўласиз. Тўққизта маданият ва истироҳат боғи, район ва қишлоқлардаги майдонлар ўзгача меҳр билан жиҳозланган. Махсус саҳналар бунёд этилиб, дам олиш кунлари бу ерларда бадиий ҳаваскорлик жамоалари, санъат усталари концерт бераяптилар. «Ўзбекистон — Ватаним менинг!», «Гулла, яшна, жон Ўзбекистон!», «Истиқлол тонги отмоқда!» деган концерт дастурларини томошабинлар зўр қизиқиш билан кутиб олмоқдалар.

Бухородаги маданият уйларида ўтказилаётган «Мен Ўзбекистонни дилдан севаман», «Сен ҳақингда куйлайман, Ватан», «Бир қуёш боқмоқда бу Ватан узра» каби томошалар, ижодкорлар билан учрашувлар, савол-жавоб кечалари, ёшлик оқшомлари барчага манзур бўлмоқда.

Вобкент район халқ театри Шароф Бошбековнинг «Ер барибир айланаверади» асарини мухлислар ҳукмига ҳавола этди. Режиссёр Худойберди Қоиров саҳналаштирган мазкур спектаклда турғунлик даврининг фожиаси ўз аксини топган. Асосий образларни ҳаваскор артистлардан Нусрат Тўраев, Жўрабой Холов, Улуғбек Темиров, Муҳаббат Муҳаммадиева ва бошқалар маҳорат билан ижро этмоқдалар.

Вилоятдаги 727 та бадиий, 21 та халқ ҳаваскорлик дастаси томонидан тайёрланган «Бир Ватанки, сарҳадлари гулларга тўлган». «Оқ кабутарлар осмони», «Қушиғим-ла мадҳ этгум, Ватан» деб номланган концерт дастурлари жуда қизиқарли чиққан. «Моҳи ситора», «Лола», «Бухоро» ва бошқа дасталар янги дастурлар тайёрлашди.

Қадим Бухоронинг гўзал обидаларига айқаш қилиб яратилган очиқ саҳналарда катта байрам концертлари, майдонларда сайиллар бўлиб ўтяпти.

ҚОРАҚАЛПОҒИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ

Қорақалпоқ диёрининг ҳамма жойида байрамга қизғин тайёргарлик руҳиятини сезиш мумкин. Беруний, Тўрткўл, Элликқалъа, Амударё, Шуманай ва бошқа районларда тантаналар бўлиб ўтмоқда. Маданият ва истироҳат боғлари кўркам либосга бурканган. Махсус ўрнатилган саҳналарда театрлашган кечалар ўтказилмоқда. Бу тадбирларда ёшларни Ватанга муҳаббат руҳида тарбиялаш, соғлом авлод учун, истиқлолни янада мустаҳкамлаш мавзуларида гап бормоқда. Республикадаги 216 та маданият уйида турли тадбирлар амалга оширилмоқда. «Бу — менинг Ватаним», «Аму тўлқинидай уйғон Ватан», «Сен ҳам ҳур туғилгансан» ва бошқа мавзудаги кечалар барчага манзур бўлмоқда. Маданият уйларида фаолият кўрсатаётган 972 та бадиий, 16 та халқ ҳаваскорлик жамоаси янги дастур тайёрлаб, намойиш этмоқда.

Ўлка музейида катта экспозиция ташкил қилинди. Экспонатлар Қорақалпоғистоннинг ўтмиши, бугунги куни ҳақида ҳикоя қилади.

Мўйқалам соҳиблари ҳам бу қутлуғ анжуманга муносиб совғалар билан келдилар. Улар ташкил этган «Орол бўйи тасвири» деб номланган янги кўргазмани санъат ишқибозлари қизғин кутиб олишди. «Биз дунё суратини чизамиз» мавзусида болалар расмларининг кўргазмаси кўпчиликнинг эътиборини тортмоқда.

Республикадаги «Қирқ қиз», «Ўчқун», «Айқулаш», «Бес перде» ашула ва рақс халқ дасталари «Рубобимнинг торида Ватан», «Куйга тўлсин бу олам», «Қўшиқларим сизга, тенгдошлар» деган концерт дастурларини тайёрлашди.

Хўжайли, Чимбой, Тўрткўл, Қўнғирот халқ театрларининг ижодий жамолари байрамга атаб ўзбек ва қорақалпоқ адибларининг асарларини саҳнага олиб чиқдилар.

Салоҳиддин СИРОЖИДДИНОВ.

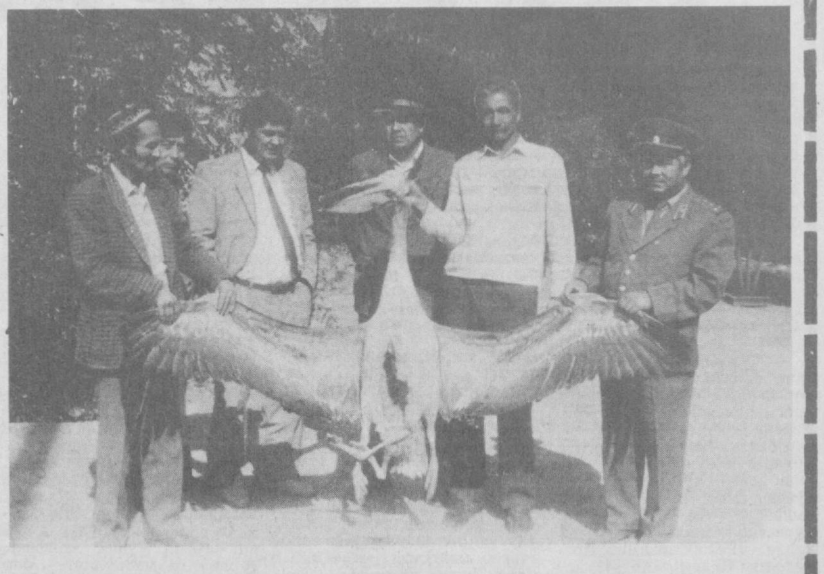

Қушларда одатда иккита оёқ бўлади. Лекин тўртта оёқлисини эшитганмисиз? Табиатда шундай ҳодиса ҳам бўларкан. Яқинда Қорақалпоғистон Республикаси Элликқалъа районида жойлашган Ақчакўлдан табиатни муҳофаза қилиш жамияти аъзолари тўрт оёқли қушни тутиб олишди.

*

ЖОЗИБАДОР, БЕТАКРОР

Кўҳна шарқнинг асрлар давомида ривожланиб келган бетакрор санъати бутун дунёни мафтун этиб келган. Шарқ шеърияти, мусаввирлиги, меъморчилиги ўзининг такрорланмаслик ва жозибадорлик хусусиятлари билан ажралиб туради. Унинг миниатюраси ҳам айнан шундай санъат турларидан биридир.

Миниатюра санъат тури милоддан аввалги антик даврда қадимги Мисрда дунёга келди. Миср алломалари ўз китобларини миниатюра билан безаттирганлар. Кейинчалик бу одат илм-фан ва маданият ўчоғи бўлган Юнонистонга ўтган. Гомер, Мефистофель, Гораций каби йирик антик давр шоирларининг китоблари ҳам ана шундай безатилган. Ўрта Осиё, жумладан, Ўзбекистон ҳудудида қўлёзма китобларга суратлар ишлаш милод йилларидан бошланган. Бу санъат бизда асосан X—XI асрларда ривожланди.

Амир Темур даврига келиб у камолотга эришди. XVI—XVII асрларда мазмун йўналиши, бадиий услуби, анъаналари, эстетик мезонларига эга бўлган мусаввирлар мактаблари вужудга келди. Абулқосим Фердавсий, Низомий Ганжавий, Абдураҳмон Жомий, Алишер Навоий, Заҳириддин Муҳаммад Бобур каби буюк шоирларнинг асарлари билан бир қаторда Шарафиддин Али Яздийнинг «Зафарнома»си ҳамда «Шайбонийнома», «Фатҳнома», «Тарихи Абулхайрхон» каби тарихий асарлар ҳам миниатюралар билан безатилган.

XV асрнинг иккинчи ярмида катта маданий марказ сифатида Алишер Навоий ҳомийлигида Хирот миниатюра мактаби вужудга келди. Бу ерда Камолиддин Беҳзод, Султон Муҳаббат каби рассом ва наққошлар ижод этди. XVI аср бошларида темурийлар давлати инқирозга учрагач, бу маданий марказ ўз аҳамиятини йўқотди. Кўпгина санъат аҳллари, жумладан, Беҳзод ҳам Табризга жўнаб кетди.

Шундай қилиб, Табриз миниатюра мактаби вужудга келди. Миниатюрачи рассомларнинг кўпайиши ва уларнинг турли шаҳарларда яшашлари туфайли мусаввирлар мактаблари кўпая бошлади. Уларнинг ичида Қазвин, Машҳад, Исфахон, Балх, Шероз, Бағдод, Бухоро, Истамбул, Нишопур миниатюра мактаблари алоҳида ўрин тутади. Ўрта Осиё, Эрон, Туркия, Ҳиндистон ва бошқа давлатларда ижод этган Беҳзод, Маҳмуд Музаҳҳиб, Султон Муҳаммад, Жалолзода Мустафо, Шоҳ Музаффар, Қосим Али, Ҳожи Муҳаммад, Шафийли Аббоси, Дарвиш Муҳаммад, Юсуф Наққош, Воситий, Мирза Али, Муҳаммад Косоний сингари даҳо ижодкорлар бетакрор асарлар яратиб, Шарқ рассомчилиги довруғини дунёга таратди. Уларнинг муаззам асарлари Лондон, Париж, Нью-Йорк, Вашингтон, Вена, Теҳрон, Қоҳира, Петербург, Москва музей ва кутубхоналарида сақланмоқда. Миниатюра санъати Бобур туфайли ҳинд халқи ҳаётига ҳам кириб борди. Эндиликда Ҳиндистон мусаввирлиги мактабига мансуб асарлар бутун дунёга машҳур. Дхану ҳинд миниатюрачилигининг буюк вакили ҳисобланади.

Буюк Беҳзод миниатюра санъатига янгилик киритиб, портрет жанрига асос солди. У мусаввирлар орасида биринчи бўлиб инсон портретини миниатюра шаклида яратди. Рассом Алишер Навоий, Султон Ҳусайн Бойқаро ва Шайбонийхонларнинг портретларини яратиб, жаҳон маданияти хазинасига улкан ҳисса қўшган.

Портрет миниатюраси соҳасида самарали ижод қилган иккинчи мусаввир Беҳзоднинг шогирди Маҳмуд Музаҳҳибдир. Унинг Теҳронда сақланаётган Алишер Навоий портрети рассомнинг юксак маҳоратидан дарак беради.

Ғарб мамлакатларида миниатюралар китоблардан ташқари яна узук, соат, билагузук ва турли бадиий буюмларга ҳам ишланади. Ўзбекистонда ҳам бу соҳа ривожланмоқда. Ўзбек рассомлари ўз миниатюраларини сопол идиш ва тахта қутичаларда намоён этадилар. Ғарб рассомлари орасида XV — XVIII асрларда яшаб ижод этган Ханс Холбейн, Ж. Фуке, Я. Лимозен, Ж. Петито, С. Купер кабилар миниатюранинг ривожланишига катта ҳисса қўшганлар. XVIII асрда ғарбда миниатюра ўрнини гравюра эгаллади. Шарқда эса миниатюра ҳали ҳам яшаб, гуллаб келаётган санъат. Бу санъат соҳасида ҳануз истеъдодли мусаввирлар ижод қилмоқдалар.

Истиқлол шарофати билан Ўзбекистонда, хусусан Тошкент ва Самарқандда бир қатор рассомлар миниатюра санъатига ўз ҳиссаларини қўшмоқдалар. Жумладан, истеъдодлилар— Шомаҳмуд Муҳаммаджонов, Холиқул Ҳайдаров, Ғайрат Камолов, Хуршид Назиров, Мунира Сотиболдиева, Иброҳим Жўраев, Тоҳир Болтабоев, Ғани Адашев каби мусаввирлар шарқ миниатюраси довруғини дунёга таратишда Беҳзод каби буюк устозлар йўлидан бормоқдалар.

Хайрулло НУРИДДИНОВ.

ТАНТАНАЛАРДА ҚАТНАШИШ УЧУН

Қорақалпоғистон ҳамда республиканинг вилоятларидан келган ижодий жамоалар кўрсатадиган томошалар Ўзбекистон мустақиллигининг икки йиллигига бағишланган байрам тантаналари дастурини безайди. Бу тантаналарда қатнашиш учун Ўзбекистоннинг ҳамма томонидан санъат арбобларининг катта гуруҳи Тошкентга келди.

Шонли санага бағишлаб вилоятларда ўтказилган кўрик-танловларда ғолиб чиққан энг яхши театр ва бадиий ҳаваскорлик жамоалари республика пойтахтининг бош майдонида ўз маҳоратларини намойиш қилиш ҳуқуқини олдилар.

Мустақиллик майдонидаги ялпи концерт чоғида вилоятлардан келган санъат арбоблари «Ҳосил байрами» мавзусида томоша кўрсатадилар. Бу ўзига хос чиройли спектакль деҳқонларнинг меҳнати билан боғлиқ бўлган қадимий одатлар ва анъаналарни тиклайдиган композициялардан тузилган. Томошалар маҳаллий хусусиятларни акс эттириши керак, томошалардан уни қайси вилоят кўрсатаётганлиги билиниб туриши лозим — бу ҳар бир делегация учун сўзсиз шарт ҳисобланади.

Катта байрам концертида республика ва ундан ташқарида машҳур бўлган Бухоро вилоятидаги «Мардона», «Моҳи ситора», Сурхондарёнинг «Бойсун», Хоразмнинг «Оразибон» ва бошқа жуда кўп ҳаваскорлик фольклор ва этнографик жамоалари иштирок этади.

Ҳар бир вилоят Тошкентнинг маълум туманига бириктиб қўйилган, меҳмонларнинг пойтахтда бўлиши билан боғлиқ барча масалаларни туман ҳокимликлари ҳал қилади. Меҳмонлар учун катта маданий дастур тайёрланган. Вилоятлардан келган санъат усталари байрам кунлари республика пойтахтининг истироҳат боғларида, майдонларида бўладиган халқ сайилларида иштирок этадилар.

БИР ПИЁЛА ЧОЙ БАҲОНА

ДАМ ОЛИШ САҲИФАСИ

БИЗДА БУНДАЙ БЎЛМАДИ

Битта қизни беш йигит
суюб қолибди.
Бештасидан тўрттаси
куйиб қолибди.
(қўшиқдан).

Йўқ, бизда бундай
бўлмади,
Бештасига ҳам қиз
кўнмади.
Аммо бўш келмай
йигитлар,
Ёғдирди нома—
мактублар.
«Хўш, ойимқиз, айтинг
бизга,
Нега ёқмай қолдик
сизга?»
Қиз жавоби қисқа бўлди,
Йигитларнинг кўнгли
«тўлди»,
«Барчангиз ҳам кўп
яхшисиз.
Қолишмайсиз, хўп
яхшисиз.
Синаб кўрдик биз
томондан
Ўтмадингиз «имтиҳон»дан.
Рози эдим бўлсангиз
гар, —
Бирортангиз чин
савдогар?

Икром СУЯРҚУЛОВ,
Дўстлик тумани.

— Алло, бувижон эртага 2 ёшга тўларканман, бизникига меҳмонга келинглар.

Озод ҲОШИМОВ олган сурат-лавҳа.

*

ОҚСУВ ҚЎШИҒИ

Ҳар гал қишлоққа борганимда Оқсув бўйидан юраман. Шундоққина асфальт тўшалган йўл сой ёқалаб ўтади. Сув ёқалаб борар эканман, ойим болаликда айтиб берган шу афсона ҳар сафар эсимга тушади.

«Соҳибахон Назир қассобнинг яккаю ягона қизи эди. Уни олти ёшлигида отинбибига ўқишга беришди. Соҳиба яхши таҳсил олди. Дутор чалишни ўрганди, ашуласини айтмайсизми, овози булбулларни лол этарди. У ўн беш ёшга тўлганида лобар қиз бўлиб етишди. Унинг ҳар бир ҳаракатида назокат, овозида ёшлик сурури бор эди. Бир нимадан мамнун бўлса лабларига жозибадор табассум югурар, тиниқ кўзларида ўт порларди.

Қўқон хонининг қизи Соҳиба яшайдиган қишлоққа ҳар йили ёзда дам олгани келарди. У Соҳибанинг яхши дутор чалиб, ашула айтишини эшитиб қолди. Назир қассобнинг қаршилик кўрсатишига қарамай хон қизи Соҳибани боғига олдириб келди. Қишлоқ жойда сир ётмайди. Соҳиба шу қишлоқлик Ҳайдар исмли йигитга унаштириб қўйилган эди. Хон қизи Соҳибани қандай қилиб тутқинликда сақлаб қолиш йўлини топди. Хон ҳукми билан Ҳайдарни аскарликка олишди. Соҳибани эса хон ўрдасига олиб кетишди. Ўрданинг этаги катта боғ бўлиб, хоннинг қизи, канизаклари ана шу боғда сайр қилишарди.

Жангу жадалларда пишиб чиниққан Ҳайдар бу боғнинг сир-асрорини билиб, кунлардан бирида отини эгарладида, Қўқонга—хон саройи этагидаги боғ томон йўл солди.

Сокин тун, ҳали ой чиқмаган. Ҳайдар тиззага уриб турган ўт-ўланларни босиб узоқ кезди. Сўнг девор ошиб боққа ўтди. Анчагина атрофни кузатиб, сершох ўрик панасида қимирламай турди. Боғ жим-жит, наридаги икки хона деразасидан чироқ шуъласи милтиллаб турарди. Бир пайт дарпарда кўтарилди-ю, Соҳиба сакраб пастга тушди. Оқ кўйлак кийган, майда қилиб ўрилган сочлари елкаларини тўлдириб турган қиз енгил юриб, чинор ёнига келиб, уни қидирди. Ҳайдарнинг аъзойибадани титраб: «Соҳибахон» дея базўр пичирлади. Соҳиба сесканиб кетди. Ҳайдарга талпинди. «Келдингизми?» — деди энтикиб, ўпкасини босолмай йиғлаб юборди.

— Йиғламанг, — деди Ҳайдар ялинган оҳангда. — Сарбозликдан тўйдим, хонга хизмат қиламан деб бегуноҳ одамларга қилич кўтариш жонимга тегди.

— Одам ўлдирдингизми? — Соҳиба кўзларини пирпиратди.

— Фармойишни бажармаганларни ўлимга ҳукм этишади. Лашкарликка чақирганда келмаганларни одам юбортириб калласини олдиртириб келишади. Лекин мен талон-тарож қилинган бирор нарсани олишга ҳазар қиламан.

— Нимани талашиб уришасизлар, ўзи?

— Хон ҳазратлари Бухоро хони билан бир қишлоқни талашаяпти. Шу қишлоқ учун уч ой ичида олти марта жанг қилдик. Яна урушсак керак.

Уй томонда аллакимнинг шарпаси кўринди. Эшик шарақлаб очилди, канизак чўчиб ўзини панага олди.

— Мен яна келаман, — деди Ҳайдар. — Жума куни келаман.

Йўқ, жума куни Ҳайдар келмади. Эртасига хон ҳазратларининг табаррук кўзлари канизакка тушгани аён бўлди. Соҳиба ўзи учун фожиа рўй берганини яхши биларди.

Шу куни у боғ этагидан ўтадиган сой бўйига келди, сувга қаради. Сув қорайиб оқмоқда эди. Нимагадир уни сув ўзига торта бошлади. «Нима қилай» деб пичирлади.

Сув уни ҳузурига чақираётгандай шовиллар, пишқириб қирғоққа урилар эди. Соҳиба қирғоқдан аста-секин сувга тушди. Ўртага келди, яна илтижо қила бошлади. «Мени оқизиб кет, сувжон! Ёнган юрагимни ўзинг совут».

Соҳибжамол қизни сув оқизиб кетди. Бу пайтда Ҳайдар олис сафарда, жангда эди. Хон атайлаб уни узоқ элларга юборганди. Унинг вафотидан бир йил ўтиб-ўтмай, Ҳайдар ҳам жангда ҳалок бўлди. Шу-шу бу сойдан олти кун қора сув оқса, олти кун оқ сув оқармиш. Оқ сув Соҳибани хотирасига қўшиқ айтса, қора сув унга аза очармиш».

Оқсув бўйидан Лангар қишлоғига ўтар эканман, ана шу афсона эсимга тушди. Сойга термулсам оқ сув оқаётган эди.

Ўтан САДИРОВ,
Фарғона тумани.

ТАБИАТ—ТАБИБ

Тери касалликлари, гарчи инсон ҳаётига жиддий хавф солмаса-да, одамзот чалинадиган хасталиклар ичида энг ёқимсиз, асабга тегувчи, нохуш хасталикдир. Инсон пайдо бўлганидан бери бу хасталиклар билан тинмай курашиб келади.

Абу Али ибн Сино ўзининг ҳакимлик фаолиятида тери хасталикларини даволашнинг янгича усулларини жорий этди. Улуғ ҳаким тери хасталикларини даволаш учун фойдаланган дори воситалари орасида энг кенг кўламда қўлланганн — шифобахш ўсимликлардир.

Ибн Сино тери хасталикларини даволаш учун алоэ, анжир, басма, беҳи, бодом ва буғдойни тавсия қилди. Наргис, нилуфар, нок, нўхат, олма, олхўри, пиёз, самбитгул, сарв, седана ситирқуйруқнинг ҳам фойдаси катта.

Шотурсун УСМОНОВ,
доришунос.

Бош муҳаррир Н. ЁҚУБОВ.

Рўзнома таҳрир ҳайъати: Н. ҚАЮМОВ, М. ИСЛОМОВ, М. МИРЗАЕВ, Ҳ. РАҲМАТИЛЛАЕВ, М. ҚАЮМОВ (бош муҳаррир ўринбосари), С. САЙДАЛИЕВ (бош муҳаррир ўринбосари), О. ҒОФУРОВ, (масъул котиб), Н. ОРИФЖОНОВ, К. РИХСИЕВ, Э. ИБРОҲИМОВ, Р. БОБОМУҲАМЕДОВ.

МУАССИСЛАР: Ўзбекистон Республикаси Қишлоқ хўжалиги вазирлиги, «Узплодоовощвинпром» концерни, Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги, «Қишлоқ ҳақиқати» журналистлари жамоаси.

МАНЗИЛГОҲИМИЗ: 700083, ТОШКЕНТ, МАТБУОТЧИЛАР КЎЧАСИ, 32.

ТЕЛЕФОНЛАР, Муҳаррир ўринбосарлари —33-44-43, 33-16-27. Масъул котиб—33-09-93, Масъул котиб ўринбосарлари—32-56-25. Деҳқончилик бўлими—32-56-35, 32-54-51, 33-09-93. Қайта ишлаш саноати бўлими—32-56-31. Ижтимоий ҳаёт бўлими — 32-56-34. Чорвачилик бўлими—32-56-22. Мелиорация ва қишлоқ қурилиши бўлими — 32-56-33. Маданият, адабиёт ва санъат бўлими — 32-56-36, 33-09-93. Ахборот ва спорт бўлими — 32-54-54. Шикоят, хат ва маъмурий органлар бўлими — 32-54-49, 32-54-52. Безатиш бўлими — 32-58-79.

Рўйхатдан ўтиш тартиб № 000096. Буюртма Г-481. 29880. нусхада босилди, ҳажми 2 босма табоқ. Офсет усулида босилган, қоғоз бичими А—2. Босишга топшириш вақти 21.00. Босишга топширилди — 20.30

Ўзбекистон Республикаси Президенти Маҳкамасининг Ишлар бошқармаси ҳузуридаги «Шарқ» нашриёт-матбаа концерни. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй. 1 2 3 4 5 6.